

КУЛТУРА • УМЈЕТНОСТ • ДРУШТВО

Суџра

УМЈЕТНИЧКА ЗАЈЕДНИЦА
ЗА СОПЕЛАГУ

Година 3 • Број 5 9. мај 2018.

КУЛТУРА • УМЈЕТНОСТ • ДРУШТВО

Суџра

Година 3 • Број 5 • 9. мај 2018.

Директор:

Миладин БЕРИЋ

Главни и одговорни уредник:

Ранко ПРERAДОВИЋ

Редакција:

Душко М. ПЕТРОВИЋ,
Др Ненад НОВАКОВИЋ,
Милан РАКУЉ,
Мирко ЉУБАНИЋ,
Војин ТРИВУНОВИЋ,
Душко Ж. ПОПОВИЋ,
Вито БОЈКОВАЦ и
Момчило ГОЛИЈАНИН

Издавач:

Књижевна заједница
„Васо Пелагић“ Бања Лука
(„Крајишке новине“),
78000 Бања Лука,
Ж. Мишића 19/4.

Телефон: 065/663-159

Е-пошта:

rpr.deda@hotmail.com

Жиро-рачун:

562-099-00000-457-93

Штампа:

ГРАФИД д.о.о.

Бања Лука

За штампарiju:

Бранислав Иванковић

Насловна страна и
илустрације:
Михајло Ракита

Избори (се)!

Изборна година... А у изборној години све је дозвољено. Бар кад је о предизборној кампањи и политичарима ријеч. Поново ћемо гледати како се тротоари простиру и до заборављених богаза, улична расвјета обасјаваће и шумарке у којима су се млади до скоро скривали од знатижељних погледа, асфалтираће се и путеви којима људска нога још није крочила... Ако, није лако доћи до гласача... Поготово оних који ће подржати праву опцију.

Гледаћемо како нам се са плаката и билборда (нашминкани и дотјерани као за наступ на ТеВе-у) смијеше добро позната лица. Неки од њих ће се сликати само у крупном плану, јер једино тако могу да изгледају велики. И овога пута ћемо им опростити што и на нас и на свијет гледају с висине. Па они су наши, једино се још они залажу за наше достојанство, они штите наше интересе, понајприје оне националне. Али, овога пута међу њима су и они који нису као ови, досадашњи. Они су у новим дресовима. А дрес није папир да трпи баш све... Добро се зна ко ће и ко може који дрес да обуче и који дрес коме најбоље пристаје. У новим дресовима једни су необично обични, други су ненормално нормални, а остали су нормално, ненормални...

Поново ће нам поштанска сандучад бити препуна пропагандних летака и памфлета, а на врата ће нам куцати партијски активисти са жељом да провјере наше расположење, истичући да они добро знају да смо и ми за њихову опцију. И док ће једни кампању искористити да се потенцијалним гласачима обраћају идући од врата до врата, други ће одабрати много лакши пут: од кафане до кафане. И једни и други ће нас позивати на

дружења, а неки чак и на вечере на којима ће понешто и да се прегризе. Без обзира на то што ће касније многи и језик да прегризу... Јер, на изборима увијек гласамо за најбоље, а тек касније видимо кога смо то стварно изабрали. Можда и због тога што су до сада увијек други бирали умјесто нас!?

Падаће добро позната обећања, али овога пута у најозбиљнијем тону, као да их први пут слушамо. Слушаћемо и критике на рачун оних других и свих осталих, а хвалоспјеве и на наш и на њихов рачун. Јер, за разлику од дјеце, политичари никад не добијају батине кад лажу. И они могу да говоре шта год хоће, јер, заправо, нико их и не слуша шта говоре... Без обзира на то што нам неће бити први пут, поново ћемо се осјећати некако узвишено, достојанствено. Пуститићемо друге да трагају за истином, а ми ћемо бар на кратко уживати у лажи. А, што се више лажемо, свима је некако лакше. Јер, лаж није као истина, па да нас заболи... Замислите само какав би нам живот био када би свако од нас говорио истину и слушао само истину!

Као одговорни грађани, нећемо више ићи само на протестне митинге против ових, ићи ћемо и на митинге подшке онима. Ми добро знамо да је глас свакога од нас веома важан. И да се и наш глас на далеко чује. Зато, ни ми нећемо дозволити да га тако лако прокоцкамо. Ако га добро не уновчимо, ми ћемо га поклонити онима који ће памтити па вратити. Јер, добро се добрим враћа. Знамо ми да и они коња за трку имају, али, кад избори прођу неко ће морати и да вуче. А, ко ће, ако нећемо ми?! Јер, послјије избора, и ови које гледамо у предизборној кампањи постаће невидљиви.

Двије деценије КЗ „Васо Пелагић“ Бања Лука

Богата издавачка дјелатност

Од 22 објављена наслова у години славља, седам је првијенаца – збирки пјесама и једна књига публицистике, а прва збирка пјесама Алексе Јанковића награђена је наградом „Чучкова књига“

Улазећи у трећу деценију рада, Књижевна заједница „Васо Пелагић“ из Бање Луке управо је сумирала активност у години обиљежавања двије деценије постојања, оцијенивши да је управо 2017. година била изузетно богата на плану издавачке дјелатности. У години славља објављена су чак 22 нова наслова, најчешће поезије, затим прозе, али и публицистике и књижевне теорије. Занимљиво је истакнути да је, чак, седам новообјављених збирки пјесама првијенац аутора, као и једна књига публицистике. Прве књиге су објавили „Црна ријеч“ Алексе Јанковића, која је добила и престижну награду за прву појављивањем „Бранко Чучак на „Чучковим данима“ у Хан Пијеску, затим Мирко Шурлан „Дан послје“, Драгана Деспић „Корак до стиха“, прота Бранко Б. Ђурић „Вријеме у времену“, Радован Јовановић „Црне жене“, Милка Јокић „Од страдања до васкрсења“ и књига публицистике „Траварица“ Алена Џинића, док је истакнути сатиричар и књижевни посленик, проф. др Стеван

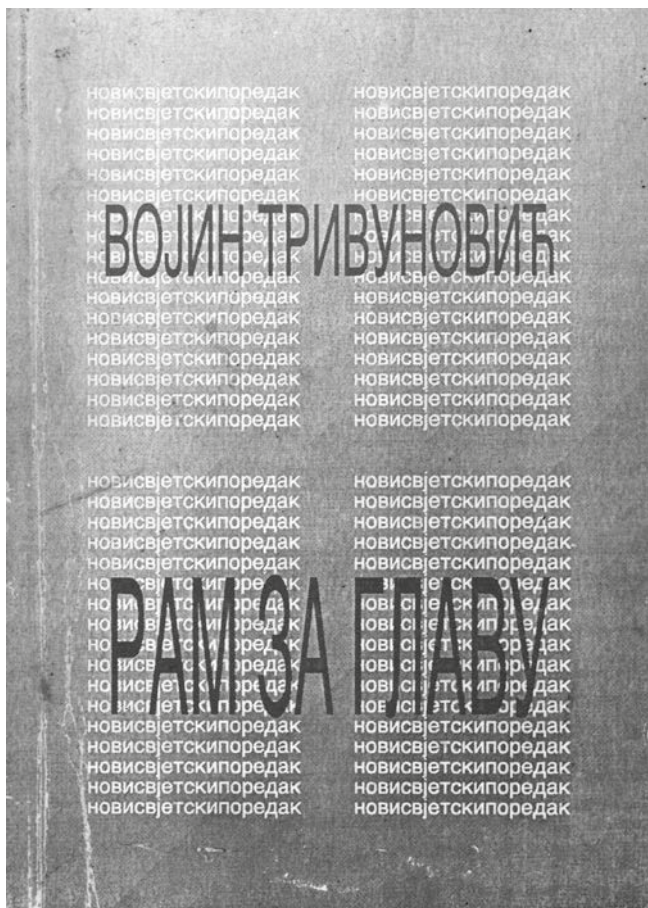
Р.Стевић, послје дванаестак књига из области књижевности, објавио своју прву збирку пјесама с насловом „На кружном току живота“.

– Наравно да је велика радост добити награду за свој књижевни првијенац, па се ја и овом згодом захваљујем жирију „Чучкове књиге“ и свима који се у Хан-Пијеску брину о очувању имена и дјела великог писца, Бранка Чучка. Уздам се да је награда скренула пажњу на моју прву збирку пјесама коју су јавности препоручили књижевници Дара Секулић и Ранко Прерадовим. Биће, ваљда још нових књига, а и награда ако Бог да – вели млађани пјесник Алекса Јанковић, бањалучки студент.

Занимљива је и друга збирка пјесама младе поетесе Евите Бојковац „Ружичасто сунце и плави мјесец“, а истичемо и збирку приповједака Драгице Драге Грбић „Приче из лијевог џепа“ и врло зрелу књигу пјесама већ добро знане поетесе Драгане Крагуљ „Радости дубок хлад“. Двадесетак је књига научно-популарне књига публицистике код овог издавача објавио познати биоенергетичар и сјајни човјек и стваралац Ненад Јањетовић Јање, који тим издањима придружује и два нова наслова – „Како до чистог разума“ и „Како до здравља“. Нагласимо и то да је у тој години Стевка Козић Прерадовић код „Пелагића“ објавила своју нову књигу хаику поезије „Мјесечев зрачак“, док биљежимо и трећу збирку поезије Петра Личине „Трећа дуга и по“ пошто је све три своје до сада објављене књиге овај аутор објавио код овог издавача. Познати задругар и стваралац у области аграра, новинар, публициста и организатор Милован Антонић објавио је овјде своју обимну књигу новинарских остварења за близу пола вијека рада с насловом „Записи о људима и времену“.

Дакле, сви су од 22 објављена наслова на свој начин занимљиви, објављени у години обиљежавања два вијека постојања и рада Књижевне заједнице „Васо Пелагић“ Бања Лука гдје је на издавачком плану за двије деценије објављено 662 наслова, а прва књига овог издавача, објављена у фебруару мјесецу 1997. године била је збирка афоризама књижевника Војина Тривуновића „Рам за Главу“. У прошлој и овој години је, такође, ево објављено пет бројева наше ревије „Сутра“.

Сл.С.

БЕЗ КАТАНЦА НА УСТИМА

Остајем грађанин српства и човечанства.
(Васо Пелагић)

Претеча Петра Кочића, Васо Пелагић, парадигма је народног трибуна здравог разума и непоткупљиве визије. Књижевник и научник, публициста и интелектуалац, просветни радник и народни лекар, идеолог и устаник, утописта и практичар, Пелагић је нека врста рационалне јуродивостикоја је имала судбинске задатке и резултате. Храбар иагилан, учен и даровит „на четири воде“, па ипак – јавно рашчињаван, проглашаван лудим, прогањан, бацан у затворску мемлу и негве.

Као млад учитељ у завичају, у Брчком, онима, који су му дали посао, одмах је рекао: „Уредићемо плату пошто видите мој рад и пошто вас ја упознам.“ „Био је човек пчелињег лета и труда, желео све на чистац, отворено и логички просто, па да се мења оно што не ваља, из корена, и лоше људске навике и заблуде, а онда и режими и друштвени системи са вековним платформама потчињавања. Васо Пелагић је осећао јединство човека и природе, знао да утому принципу треба тражити законитост за организацију друштвеног поретка. Истицао је: „Појединчева срећа је у срећи свију.“

Иако скоро две деценије дуже од Кочића, живео је Пелагић шездесет шест година, краће него што је могао по капацитетима урођене виталности и чуваног здравља. Да је Кочић доживео Пелагићеве године, да ли бисмо данас читали дупло опсежнији књижевни опус овог генијалног Змијањца? Пелагић је умро међу букагијама пожаревачог затвора, у тамници Забела, укопан на затвореничком гробљу ноћу, тајно, без могућности да му кости буду достојно сахрањене на другоме месту. Кочић је завршио у

душевној болници у Београду. Здробили су их накарадни режими, неправда и злочин. Али, гле, данас улице и школе, установе и удружења масовно носе њихова имена.

Она чувена латинска изрека: *vox populi vox dei* (глас народа, глас је богова, то јест, оно што народ хоће, то је светиња), била је водиља и Васе Пелагића и Петра Кочића, и остала формулом за трибунско деловање у сваком времену. Оба су били велики и непоновљиви борци за правичу и слободу српскога народа. Код Пелагића, наглашен је и универзални, односно, општељудски поглед на ова питања. Као велики српски родољуб, Пелагић је и тај план, општечовечански, нарочито у зрелијим годинама, конкретно дефинисао: „Мој Бог је оличен у светој истини и правди, моја Црква је мој народ и човечанско братство, мој је Морал економска и политичка једнакост свију људи и народа.“

За Кочића, народ је, такође, божанство. А човек без свести о корену, без вертикалног спојаса својим народом, особа је без Бога – нико. За свога кратког живота, видевши бол и чемер српскога народа у Босни, Петар Кочић у националном нивоу борбе види основни смисао и упоришну тачку: „Наш је народ тако убијен и сатрвен јадом и невољом па је неко морао устати и подвикнути против силних зулума и неправди које се над њим чине.“

Дабоме, подвикивао је и Васо Пелагић пре Кочића, и те како. И гурао као Сизиф, делао и писао даноноћно, преваљујући често камен с ону страну брда, не штедећи себе и не хајући за лични, материјални добитак. Имао је

шта да каже и уради за свој народ, и шаком и капом.

Судбински путеви и животна раскршћа сустизали су Пелагића у већем делу Хабсбуршке, то јест, Аустроугарске монархије – у Српској Војводици, код Срба пречана, на пример, а географски гледано, и на терену данашње Босне, Хрватске, Мађарске, Румуније, Чешке и Швајцарске, те ондашње Србије, Црне Горе, Русије, Бугарске и Турске. Изабран је 1871. године за председника Уједињене омладине српске у Новом Саду, која је била основана коју годину раније, а са њим на челу убрзо и забрањена.

Свугде је стизао и боравио, понекад и без своје воље, властодржачком руком хапшен, затваран и премештан, и – вишим промислом, опет пуштан, понекад и – бежао. Требало је знати стићи и утећи, а све без авионског саобраћаја и брзих аутомобила, несаломиво и мисионарски, слободарски надахнуто, са визијом на челу и борама у зноју.

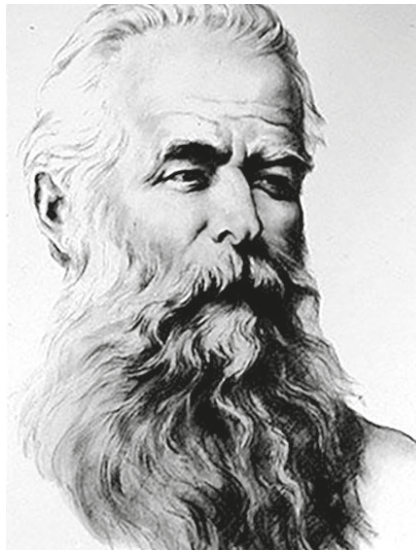
За живота је објавио и народу разделио невероватних 250 000 примерака својих књига. Који би се српски писац и делатник данас могао тиме подичити? Његова култна књига „Народни учитељ“, објављена 1879. године, до данашњих дана непревазиђена је творевина на Балкану и шире.

И данас треба, дакле, подвикнути, али – ко ће? Данас нема срчаних трибуна попут Пелагића и Кочића, нема њихове чисте, свестране и безрезервне жртве. Част потенцијалним изузецима, али њихови напори остају у зони дневнополитичких дриблинга за тренирање строгаће уз аплаузе у своме атару, увек уз лични интерес. Данашњим тзв. лидерима недостаје таленат за духовни подвиг који порађа визију за материјалну основу живота и опстанка. Без духовног капацитета

на путу слободе и обнове, нема идентитета и континуитета народа. После потрошеног мандата у равни дневне политике, данашњи лидери (читај: дилери политике) изгледају као порозне и празне вреће на улици, сива лица без утицаја и значаја, намах у забраву, медијски опушци, безуштог трага о своме постојању. Кроз време, немају ни мрвуод портрета Пелагића и Кочића.

У српски народ, али и међу друге на Балкану, уместо тенкова данас пристигле су европске и светске банке. Тиме су без оружја наново освојене старе мапе. Отимачина ових географских простора обављена је у софистицираном облику окупације, са препознатљивим заперцима језиутског лукавства и бездушности. Увртање, па цеђење народне кичме и малих држава изводи секроз култ банковне картице, то јест кредита и камате, а кроз механизме такозваног ММФ-а. Данас је све сведено на клањање фетишу новца и његове смртоносне улоге. Новац као врховни демон, као летални вирус човечанства налази се у свим државним извештајима. По новчаним билансима, духовна димензија човека не вреди ни пет пара.

Дробљење животних начела и трансформација људи у зомбиутваре наставља се луциферовским технологијама са безброј платформи и антена. У преносима смрти уживо за милионе и милијарде људи, у непојамним форматима агресивних медија, достигнут је врхунац спектакуларне трговине са патњама и катастрофама, ратовима и прогонима, ништавилном и злом, као манифестној „естетици“ дуго очекиваног 21. века. У манифесту таквих реторти нема самилости и доброте, нема пелагићевске части и кочићевског образа. Има интереса и новца, наopakих облика васпитавања деце и раскорењивања људи, има кича и шунда, аморала и лицемерја, дроге и оружја, криминала и ра-

това. О томе би данас и те како имао шта да подвикне наш Васо Пелагић.

По обрасцима Содоме и Гоморе, створена је индустрија перверзије и смртиу филмовима и телевизијским серијама, чак и у дечјим цртаћима. Ништа без упуцаног метка, без локве крви, настраности и хорора. Па се чудимо откуд толико насиље међу људима. А онда равнотежа томе, у знаку златног телета – такозвани ријалити програми и садржаји са „јунацима“ тетовираних беоњача и исплажених брњица, у незаустављивом накотунових медија и „друштвених мрежа“, а све у смртоносној доколици, отуђености и депресији човека. На вашарима медијског оргијања људска душа продаје се будзашто, као најлон-кеса.

Има ли живих људи међу нама? Или је виртуелни свет постао јачи од стварности? Оно мало преосталог људикања у патрљцима реалног живота гаси се у кипећим лонцима зависти и мржње међу комшијама и ближњима, где свако свакоме подмеће ногу и радује се туђој несрећи. Васо Пелагић би о томе грмео сваки дан на своме фејсбук-профилу или твитер-налогу.

Угледни српски интелектуалац 19. века Јаша Продановић о Пелагићу записао је сећање: „Био је то живахан човек, румених образа, веселе нарави, као од брега одваљен. Волео је добра јела, али

није пио алкохолна пића и није пушио дуван. Уместо обичне кафе, пио је кафу од жира коју је препоручивао свакоме као користан напитака.“ Питамо се данас, зар је могуће да су се таквога, нормалнога и здравога Пелагића плашиле владе пет држава, хапсиле га и тамничиле као лопужу и битангу. Кријући трагове, Пелагић своје текстове потписује разним псеудонимима: П. Босанац, Ми, Човек, Радојко Побратимовић и други.

Без катанца на устима, виетешки звучи несвакидашња Пелагићева реченица из ране богословске младости: «Ја сам дошао у Србију ради знања и слободе, а не ради воловске покорности и бапског слишавања.» Убрзо ће направити доситејевски отклон од црквене бирократије и посветити се конкретној мисији у свакодневном животу. Као побратима бедних и напаћених, Јован Скерлић га сматра човеком „несаломиве воље и апостолске енергије“.

Постоји збирка од 150 писама упућених Васи Пелагићу, чак из Америке и Азије, коју је сачувала супруга Јована Скерлића, Клара. Одмах је уочљиво да су Пелагићу одушевљено писали обични људи: пекари, опанчари, бравари, рабације, дувандије, ћурчије, фурунције и други. А кога људи у тако широком распону воле и љубе свим срцем, тај остаје занавек у своме језику и народу.

Народни трибун попут чудовитог рунолиста што расте на опасном литицама и висовима, Васо Пелагић остаје узор за сва времена. Његова величина је и у томе што га ни једна власт, ни државна ни црквена, није прихватала. Био је опасан за сваки захрђали институционализам и саможиву администрацију. А народ га је обожавао и љубио. То је највише сметало земаљским моћницима чија су прашинаста имена нестала у вихору времена.

Ненад ГРУЛИЧИЋ

Поводом награде „Пелагићев рунолист“

Пелагићевски пут Ненада Грујичића

Књижевно дјело Ненада Грујичића, једно је од онихмеђу ријеткима и привилегованим у савременој српској књижевности, које живи независно од аутора. Стихови из пјесме „Недеља“, у којима су описани „и отац и мати“, отац како се на свадбу спрема, а мати како очекује длаку брка, неколико тренутака прије мандркнуту као издајницу, са кућног прага диже и стеже у загрљају, одавно су превазишли аплаузе и одушевљења књижевних вечери. То су примјери бећарског живота и безграничне женске љубави какви су у том и таквом облику постојали само код наших предака - живота и љубави каквих више нема. Грујичићеви стихови из пјесме „Крајина“, која је појединима била једини путоказ у избјегличким колонама, такође, стихови су о Крајини каква одавно не постоји. То су стихови-смјернице о породици, обичајима и догађајима за садашње и будуће генерације народа који је са правом увијек више вјеровао поезији него историји.

У вријеме када се том истом народу подваљивало да поезију нико не чита, из само једног Грујичићевог наслова „Поезија има своје људе“ подваљивачи су добијали демант, а књижевни сладокусци надвремену истину.

У вријеме када су дневно-политички врвези и поплава без укуса опседали народне зборове на којима су се некад орили бећарац и ојкача, поред тога што је сам пјесник чувао ове наше старе пјеваније, чували су их и његови стихови. Пардон, још увијек их чувају и чуваће их дуго у јединственој поеми „Покривање куће“.

У веселој вреви, из руке у руку, таласа у вис препечени цријеп, на очевид неба и земље подиже се ново шљеме, почетак је поменуте поеме коју са једне стране наизуст говоре мајстори на радилиштима, док са друге на овом примјеру професори универзитета говоре студентима шта је то интертекстуалност.

Стихови Ненада Грујичића, дакако, одавно су стекли своју независност, било да као фолклор круже у народу путем аудио или видео записа, било да се говоре у разним обичајним приликама које и сами описују. Ипак, сам Ненад Грујичић, чини нам се, никада се није одвојио од поезије.

Тако нешто наговјестила је већ његова прва књига: Оловка је као жена. / Престали смо се / договарати / о свему што је / ручак /и потреба. /Лажемо се /и трошимо /пред спавање, а потврдиле биографске пјесме

из зрелијег доба:Списе и штива никад не испустих, /јер увек знадох да суптилан валер/ живота сместим на хартију, у стих.

Ненад Грујичић досад је објавио 35 књига у свим могућим жанровима, а они у којем се посебно издвајају његова достигнућа свакако су полемика и поезија. Поезије, пак, што се тиче, ради се о пјеснику који је овладао свим формама, од слободног до везаног стиха. Обновљено је сонет у српском пјесништву и важи за најистакнутијег пјесника сонетних вијенаца у нашем језику. Грујичић, дакле, није прескочио нити једну степену у надограђивању онога на чему и сам инсистира при савјетима за пјеснике млађих генерација - надограђивању талента за таленат. С тим у вези, рекао бих коју ријеч о Грујичићу и као културном посленику.

Како до поетских врхова на Грујичићевом путовању нема

прескочених басемака, тако ни његов рад у пољу културе није познавао пречице. Темељан до сржи, Ненад Грујичић као приређивач панорама и антологија, те као дугогодишњи предсједник «Бранковог кола» посебну бригу водио је и води о ијекавској грани српског пјесништва. Истини за вољу, како је и сам поријеклом из поткозарских крајева и како је прве двије књиге «Матерњи језик» (1978) и «Линије на длану» (1980) написао ијекавским изговором, имао је већи увид у оно што се догађа у српској књижевности са ове стране Дрине. Ипак, човјек је богат онолико колико дарује другима, а Грујичић је даривао и шаком и капом. Било да је писао похвално, било да је био критички настројен, ударао је и аперкатом и директом, те литератури приносио нове дарове или скалпове опонената. Хируршка прецизност у писању о поезији, закључујемо, најизразитија је код пјесника иза којих стоји надахнуће, али и мајсторска овладаност формом.

Елем, у Грујичићевој „Антологији српске поезије 1847-2000“, чије је прво издање објављено 2012. године, нашао се до тада највећи број заступљених пјесника са ијекавског говорног подручја, који су антологичарима из Србије, увјерени смо незаслужено, у великом броју случајева промицала. Та имена (Ранко Прерадовић, Душан Праћа, Боро Капетановић итд) често су изостављана и са списка добитника престижних признања за поезију у Србији, али такав случај није био са наградама «Печат вароши сремскокарловачке» или «Стражилово» коју додјељује «Бранково коло». «Бранково коло», наиме, име је за манифестацију и издавачку кућу која је у Србији угостила, објавила и наградила највећи број овдашњих пјесника, али и институција која је често дијелила лекције књижевности Бањалуци, књижевности Дервенти, књижевности Новом Граду, књижевности

Књижевни портрет Ненада Грујичића

Уручење награде „Пелагићев рунолист“

Књижевник Ненад Грујичић, родним корјенима Крајишник са новосадском адресом, пјесник, прозни писац, есејиста, антологичар и полемичар, културни посленик, пети је добитник награде „Пелагићев рунолист“ која се од 2011. године додјељује у Бања Луци. О награди је одлучивао жири у саставу Мирко Вуковић, предсједник и чланови – Зоран Хр. Радисављевић и Миле Мутић. Награду, која се састоји од умјетничког дјела једног од учесника Ликовног сабора „Змијање“ и грамате, додјељују Завичајно друштво „Змијање“ и Књижевна заједница „Васо Пелагић“ из Бање Луке.

Са одређењем закашњењем, због пресељења „Змијања“, награда ће бити додијељена Грујичићу пригодном његовог књижевног портрета, који је уприличен за 22. мај у вијећници Културног центра Бански двор у Бања Луци, а поред Грујичића, учествоваће Мирко Вуковић, др Ненад Новаковић, Милан Ракуљ и Никола Париповић.

Ову награду су до сада добили Душко М. Петровић, Милош Милојевић, Зоран Хр. Радисављевић и Миле Мутић.

Приједору, откривајући таленте које ови градови сами нису могли да препознају. Те лекције се свакако нису свиђале уштогљеним, уљуљканим и саможивим књижевним индивидуама у Републици Српској, али ни новосадским и ширесрбијанским заједљивцима који су на све начине покушавали сахранити традицију крајишког дистиха и уопштено никад прекинуту линију римованог стиха у српској поезији. Ипак, свиђале су се српској култури.

Близу стотину и тридесет књига поезије са поговором Ненада Грујичића у посљедњих 25 година у издању Бранковог кола, заправо сунајвеће свједочанство куда иде и како се држи наша млада лирика у том раздобљу.

Уз све ово, без политичара у првом реду, Бранково коло под вођством Грујичића годинама уназад прави највећу смотру пјесништва на Балкану непрестано доказујући да је поетска ријеч изнад дневнополитичке, беспрјекорно се односећи према поезији као према највишем облику духовне писмености.

Ту негдје долазимо и до Васе Пелагића, који је прије равно 150 година у Бањалуци основао Српску читаоницу из које је временом израсла и данашња Народна и универзитетска библиотека Републике Српске.

Иако није био миљеник нити једне власти, иако је његова слободоумност често наилазила на опоненте времена изнад којег је био и које је превазишао, Васо Пелагић је, чини нам се, управо један од оних свјетлионика који је освијетлио и умјетнички пут и културну мисију Ненада Грујичића.

Стога, награда „Пелагићев рунолист“ Ненаду Грујичићу, није само враћање дуга овом пјеснику, него постављање ствари на своје мјесто, јер указати на дјело које је по свему остало бескомпромисно и пелагићевско, часно је и према награди и према аутору. Књижевност која се одметнула и културно дјеловање које није поклекло ни пред политиком, ни пред другачијим трендовима, ни пред шундом, закључујемо, у овом тренутку и те како су достојни лика и дјела Васе Пелагића.

Милан РАКУЉ

Хераклит и Његош

Вечни Тео је бесмртан

Држати слово о Хераклиту, а не стукнути се бар четири миленијума уназад, и не провидити у другу, супротну страну свијета- дакле, ка Истоку, јесте и остаје тек само пуко наглабање. Тим прије што се на самом почетку овог текста наговјештава дуализам: Исток или рађање,- Запад. или смрт сунца. И ноћ. И дан. А то је већ, само по себи, дијалектика. Али, не само као умијеће вођење дијалога,, него борбе, прожимања, сажимања, раздвајања, и тако вјечно- обрнуто и у круг- непрестано.

У филозофским круговима, још од Хегела, увелико је познато да се појам „дијалектика” веже за античког мислиоца Зенона, и то, како каже поменути мислиоц- „негативна дијалектика”, а коју ће, вијековима касније, до радикалних, оштрих граница развити Адорно, у дјелу „Негативна дијалектика” (1963), и, заједно са Хоркхајмером, „Дијалектика просвјетитељства” (1947. године). Међутим, гдје је извориште за своју дијалектичку филозофију пронашао Хераклит?, и, откад уопште датира то и такво поимање у филозофији, космологији, напросто, у мишљењу човјековом?

Наиме,, већ у другом миленијуму прије н. е. помињу се прва тумачења „Ји Ђинга”,¹ односно, „ Књиге промјена”, дјело које се тек фрагментало појавило у Европи, и које је закупило велике умове Европе. И њено утицај на настанак хеленистичке мисли, дакако и на развој цјелокупног мишљења Запада кроз стољећа. Као концизну илустрацију, ево, само неколико натукница: Лајбниц

је желио да је протумачи као космологију математички изражену бинарним бројчаним системима, Шопенхауер је проницљиво налазио паралелу између филозофије промјене и математичке филозофије питагорејаца, и те како се занимао и Хегел... а у претходном стољећу највише је Јунг допринио тумачењу и популаризацији овог дјела.

Чини се упутним истаћи чињеницу да су управо то и такво космолошко тумачење свемира, свакако и човјека, прије више хиљада година, да ли научним посматрањем, простом претпоставком или прибављајући информације из, до дана данашњег, непознатих извора и кинески таоисти су поставили теорију да постоји вјечна сила која покреће свемир. Према легендарној теорији јина и јанга та се сила испољава непрекидно, уравнотежено се крећући између позитивних (стваралачких) и негативних (разарајућих) сила.

С обзиром да потичу из врхунске силе- јин и јанг могу да се крећу слободно, неограничене простором, временом, па чак и материјалним манифестацијама постојања. Ове двије силе су у сталном сукобу, истовремено уравнотежујући једна другу, тако да се наш универзум константно и непрестано мијења. Све, па и празан простор, води поријекло од уравнотеженог међусобног односа ове двије антагонистичне силе. Пошто су ове двије силе извор свега, оне су у природи сваке ствари у овом нашем универзуму. Самим тим и човјек, биће које је такође дио универзума, прожет је и испољава исто. Напросто речено, човјек је микрокосмос са истим својствима универзума. Или, како

то кажу таоисти: „ Вечна енергија је свемоћна и свеприсутна. Вечни Тао је бесмртан.”². А, ево, како је било и прије бивања:

1. Бијаше почетак.
2. Бијаше почетак прапочетка почетка.
3. Бијаше почетак прапочетка и пре прапочетка (прво) претходноме.
4. Бијаше битак.
5. Бијаше небитак.
6. Бијаше још непочетак небитка.
7. Бијаше још непочетак још непочетка небитка”³.

А,Лао Це (двјестотињак година прије Хераклита), у свом гласовитом дјелу „Књига дао”, каже следеће :

„Нека се и сав свет усхити лепотом лепог,
ружноћу ружног умањити неће.
Све и да се читав свет окрене добром,
рђавом неће сагледати краја.
Јер, постојање и непостојање Рађају једно друго,
Тешко се и лагано употпуњују,
Дугачко и кратко обликују једно друго.
Високо и дубоко смењују се.
Пре и после се надовезују.”⁴

Наравно, наведени стихови послужили су само илустративно., тек да се поткријепи стајалиште; своју дијалектику аутор ће довести до апсурда који ће, након вјекова и вјекова, Алберту Камиију бити извориште и највиша ката филозофске мисли, дијалектика ће наћи упориште и одјек у филозофији епохалних мислилаца Запада: од Демокрита, Платона, Ђордана Бруна, понајвише на класике њемачког идеализма, Фихтеа, Хегела, Маркса, Енгелса, потом, свакако и на Ничеа, када каже да је учење Заратрустрино

2 V. Liao, Tai či klasici, Babun, Beograd, 2006., str. 26

3 Kineska kosmološka shvatanja, u: Početak i kraj sveta, Dečije novine, Gornji Milanovac, 1991, str. 32

4 Lao Ce, Knjiga dao, Beograd, 2010. str. 10

1 Ji djing, Gjafos- Beograd, 1983

СВЛАЧИОНИЦА

То је рупа у мени
где змије скидају кожу
постиде се и оду
а ја правим ципеле
да ти не дођем боса.

То је мрачно место
у мом стомаку
где те скидам
до испод коже
да се уверим да си жив
отишао са лептирима.

То је затвор
у коме чувам ларве
што се узалуд одмотавају
за крила лептира
ту нема простора.

Ту понекад себе свучем
све до мозга
пребројим му вијуге
осмехнем му се у лице
и отпужем у рупу
по ципеле од змијске коже
да ти не дођем боса.

ДУДОВАЧА

Оклизнух се на две црне дудиње
падох на себе у кацу.

Презрели плодови и ја
остављени да ферментирамо
да изгубимо све своје -
облик, укус, мирис, сласт
то се од нас више не очекује.

У мраку бурета
брбоће наше нестајање.
Таму и брбот прекиде СМС порука
од делића непреврелог мозга.

“ускоро ћеш потећи”.

Зар из ове таме?

зар из овог бурета?

Питања замиру
сопствена слика скројена у мозгу
расплињава се.

Течем уским, топлим, стрним путем.

Неко ће

кад ме пропусти кроз свој теснац

видети мој лик

осетити моју топлоту

омирисаће ме

волеће ме

и ја ћу опет бити.

Оливера СТАНКОВИЋ

на посљедку могао проповиједати и сам Хераклит (Ецце хомо)- такође и на Лукача.- очито, константном, развојном линијом, али и на највеће свјетске, па и наше пјеснике. Већ изнесено, наравно, јесу само натукнице или, пак, смјернице према коријену дијалектике- јер, основни мотив и циљ овог предочавања јесу, заправо, Хераклит и наш први поетични филозоф Његош. Тим прије што се подробно зна да је Његош говорио неколико језика, да је познавао грчку мисао, Канта, колико и Милтона, Пушкина, Данте Алигијерија., као и нихов утицај на његово истовремено мишљење и пјевање.

Осамљени мислилац Хераклит није имао ученике, али, било је хераклотиваца, један од њих је, несумњиво и Његош. А, сви они који подробније упознати са поезијом овог ствараоца, поуздано знају да је завидно био упућен у цјелокупну античку филозофију и поезију, да личи на Грке по

естетским поимањима свемира, по глорификацији љепоте и свега доброг у њему, упркос злу на нашој планети. И, иначе, грандизионост бескраја, језа од тамног, дивљење или удивљење у ведро, односно, звездано небо одувијек је провоцирало човјека да замишља, пројектује овакву или онакву слику свијета. Дакако и Његош је, као и хеленистички мислиоци стољећима прије, заокупљен феноменом праузрока, прапочела: Из чега настаје? Када и како?, и Зашто је настао свемир?

Везано с тим Хераклит каже: „Тај Логос, који вечно бивствује, људи нису способни да разумеју нити истом кад за њега чују, нити након што за њега чују. Мада се, наиме, све дешава по том Логосу...”⁵. А по Његошу, Бог је творац, он је тај који је створио свијет:

*„свемогући на трон сједијаше,
таинственом украшен порфиром,
творителном зањат поезијом;*

5 Heraklit, O prirodi, ITP, UNIREKS, Podgorica, 2008. Fr. 2. str. 33

*к престолу му св’јетломе мирови
из мрачнога царства изницаху,
ка у ноћи од страшног пожара
кроз облаке од густога дима
што ројима избјежаху искре
к своду дивну неба плаветнога,
презирући несносну стихију.”⁶*

Дакле, свијет је створио Бог, и то не из ничега, него из Хаоса непојмљивога. Етимолошки, познато је термин Хаос првобитно значио, празнина која сија”, аналоган јеврејски термин „тоху вабоху”, а значи „празна пустош”. Али, већ у старим митовима Хаос неупитно не значи апсолутну празнину, то јесте, „ништа”. А у индијским Ведама стоји да је у почетку постојало нешто што није ни „ништа” (јер постоји) и „ишта” (јер је безоблично). Ово, стога, веома јасно наглашава да је Хаос нешто конкретно и материјално. Из те праматерије настали су потом богови, а они су, обично у борби са њеним

6 Petar Petrović Njegoš, Luča mikrokozma, Svjetlost, Sarajevo, 1990. str. 60

чудовиштима, од ње градили уређени Свемир. У истом духу и на истој линији стоје и грчки атомичари Леукип, Демокрит и Епикур, и по њиховом учењу, не само да постоји материја одувијек, него се она и уређује у свемиру сама, по својим својствима, или по случајним сусретима атома, без икакве интервенције богова. Случај, или (по стоичарима) несхватљива нужда и судбина, једнако владају боговима као и материјом.

Човјек, не само да се чуди, он је и затечен, престрављен пред појавом, испољавањем праузрока или створитеља, он се пита, заузима став, али, рационално, интелектно, дубински он у то не може да проникне. Његош, као и цитирани Хераклитов фрагмент, о томе истовјетно каже сљедеће:

„Човјек изгнан са врха чудествах,
он сам собом чудо сочињава;

у његов опширни вјечности,
само што му тамнијем проласком
траг жалости на душу оставе,
те се трза бадава уз ланца,
да за собом проникне мрачности.”⁷

Посве извјесно проистиче из тога да човјеков ум не може проникнути, па ни докучити до коријена (пранастанка; јер, ми не знамо ништа о Богу, али и то незнање је, како поодавно рече француски теолог Калвез, од Бога. Међутим, треба указати и на сљедеће: Његошева „Луча”, од прве до посљедње странице, јесте дијалектичка. У њој су сучељене оштре, непомирљиве супротности: Бог и Сатана, Свјетлост и Тама, Добро и Зло. А давно прије њега, његов узор, пјесник ренесансе Данте Алигијери је саму структуру или композицију свог гласовитог и понајбољег дјела „Божанствена комедија”⁸ поставио на дијалектичке основе: Пакао-Чистишиште- Рај

Горе речено јесу Хераклитове, такође и Његошове космолошке преокупације- али, и први, и други неће се задржати само на

7 P. P. Njegoš, isto, str. 26

8 Vidi. D. Aligihieri, Božanstvena komedija, Matica hrvatska, Zagreb, 1962.

том проблему, већ ће се њихово филозофирање проткати и продужити и на антрополошке, одатле и на друштвене аспекте.. Тако, на примјер, за рат, Хераклит каже: „Треба знати да је рат општа појава, док борба представља правду и да све настаје борбом и по нужди.”⁹. А Његош:

Удри за крст, за образ јуначки,
Ко кођ наше свијетло оружје,
ко гођ срце у прсима,
хулишеље имена Христова
да крстимо водом или крвљу!
тријебимо губу из торине!
нек пропоје пјесма од ужаса,
олтар прѣв на камен крѣви!”¹⁰

А, мало прије тога:
Вук на овцу своје право има
ка тиранин на слаба човјека.
Ал’ тиранству стати ногом за
врат,
довести га к познанију права,
то је људска дужност најсветија!¹¹

Хераклитов фрагмент, исто као и цитирани Његошеви стихови говоре о рату као стварном, али људском роду нужном историјском, слободно се може рећи и егзистенцијалном појавом. О томе Хераклит истиче и ово: „ Рат је отац (родитељ) свему, свему је владар; једне је означио као богове, друге као људе; једне је учинио робовима, друге слободним”¹². И Његош има исто мишљење, ови стихови то сликовито, пластично свједоче:

Цар од царах мене је спремио

и да раји узду попритегнем,
е је раја ка остала марва

пучина јестока једна грдна-
добре душе кад јој ребра пучу”¹³

А погинути, свјесно се жртвовати за више циљеве јесте узвишен чин за оба филозофа. Хераклитови сљедећи фрагменти о томе веома јасно говоре: „Славнија смрт стиче већу награду”¹⁴. И, додаје, као да

9 Heraklit, Isto, FrR. 62. str. 83

10 P. P. Njegoš, Gorski vijenac, Mali Princ, Beograd, 2012. str. 35

11 Isto, str. 33

12 Heraklit, Isto, FR. 44., str. 73

13 P. P. Njegoš, Gorski vijenac, navedeno izdanje, str. 53- 55

14 Heraklit, O prirodi, nav. izdanje, FR. 101, str. 99

појашњава: „Погинуле у боју часте богови и људи”¹⁵. Тако и то исто говори и Његош, али- осебујно, пјеснички:

„виле ће се грабит у вјекове
да вам вјенце достојне саплету”¹⁶.

Треба указати да су наведени Хераклитови, односно Његошеви стихови послужили само као илустрација, те да су у овом сажетом приказу одабрани само они који су посве подударни. А живот, живјети, најзад и преживјети је, од искона, изазовно, мућно и неизвјесно. На нашој планети- у нашем свијету. И иако је такв- било какв, наш је. Један. Јер:

„Ако послушате, не мене, него Логос, мудро је сложити се да је све Једно!”¹⁷. Но, ипак, у том тотално једном влада вјечити, непрестани дуализам: борба принципа- супротног. То својевремено рече и пјесник- мислилац Његош:
„Св’јет је овај тиран тиранину,
А камоли души благородној!
Он је состав паклене неслоге:
у њ ратује душа с тијелом,
у њ ратује море с бреговима,
у њ ратује зима и толина,
у њ ратују вјетри с вјетровима,
у њ ратује живина с живином,
у њ ратује народ са народом,
у њ ратује човјек са човјеком,
у њ ратују оневи са ноћима,
у њ ратују дуси с небесима”¹⁸

А ми се још увијек чудимо, ишчућавамо, питамо, и то оном, његошевском дилемом, зебњом:
„Што је човјек, а мора бит човјек!”

Тако су, ето и то говорила ова двојица великана, магова ријечи. Хераклита су звали Мрачни. „То ће му име остати. Он је Мрачни зато што- мислећи постављањем питања- иде к светљењу”¹⁹- то за њега каза Хајдегер. Али, свијетли и свијетлиће и наш Његош, и он је једно од свјетала- искричава „Свјетлост малога свијета”.

Душко Ж. ПОПОВИЋ

15 Isto, Fr. 2-102, str. 99

16 P. P. Njegoš, Gorski vijenac, nav. izd. Srt 115

17 Heraklit, O prirodi, nav. izd. Fr. 1., str. 33

18 P. P. Njegoš, Gorski vijenac, nav. izd. Str. 123

19 M. Hajdeger, Predavanja i rasprave, Plato, Beograd, 1999, str. 226

Галерија

Радовањски лугови

Српски песник Петар Пајић има у песми “Србија” (која је, вели, на робији) и ове стихове:

“...Српског вођу Карађорђа
Убио је други вођа,
Место где је било клање
Срби зову Радовање.

Убијеном и убици
Дигнути су споменици,
Сад се сваки Србин бије
Са две своје историје...”

Место у којем се десило то убиство одувек се звало Радовање, али је у нашој свести и у историји остало познато углавном само по томе што је ту по наредби Милоша Обреновића, у ноћи између 13. и 14. јула 1817. године убијен вођа Првог српског устанка Ђорђе Петровић од Турака наречен Црни, тј. Кара Ђорђе. Повод овој причи је изложба коју је 30. новембра прошле године, дакле, пред сам крај 2017. у којој нико други и ни на који други начин није обележио двестогодишњицу догађаја који је био први корак у суровим и крвавим династичким сукобима, поделама народа на ове и оне, на наше и њихове, па - коначно - и на “другу” и недругу Србију?!

Изложбу су у Историјском музеју Србије отворили др Радомир Ј. Поповић, Небојша Дамјановић, др Душица Бојић, др Милош Ковић. На отварању је било много света и често се могло чути како је то до сада најбоља прича, не само о том страшном догађају, него и самом Карађорђу. Подсетимо се: После пропасти Првог српског устанка 1813. Карађорђе је избегао у Аустрију, потом боравио у Русији, а онда се у Грчкој придружио устаницима против Турака. У јулу 1817. тајно прелази Дунав и улази у Србију те преко кума Вујице Вулићевића

позва Милоша Обреновића на договор о заједничкој борби против Турака. Милош у том тренутку неће да ратује, па Карађорђе постаје претња не само његовим преговорима с Турцима, него и његовом личном ауторитету. Милош обавести Алипашу Марашлију о Карађорђевој доласку, и убрзо потом нареди Вулићевићу да убије Карађорђа. Вулићевић се с вождом срео у Радовању код Велике Плана, па су вечерали, а пред зору Вулићевићев слуга Никола Новаковић у Радовањском лугу уби Карађорђа секиром, јер се веровало да Карађорђа метак неће!

Слуга Никола му јатаганом одсече главу, а уби и Карађорђевог пратиоца Наума. За то време Вујица је лежао главе покривене кабаницом... Вујица је касније подигао цркву Покајницу. Део пара за њену изградњу приложио је и Милош на наговор своје жене Љубице. Њој и Милошу

Карађорђе је био венчани кум.

Вујица Вулићевић завршио је живот презрен и осуђен од народа због убиства кума. У

крајњој сиротињи, вели народ, последње дане провео је у родном селу Азања, где се тешко разболео. Према неким изворима, 1828. отровао га је један Карађорђев рођак. Вујичини унуци рано су помрли, не оставивши потомство. Никола Новаковић је 1850. полудео и удавио се у реци. Син

му је умро млад, а кћер је, такође, полудела. Карађорђево обезглављено тело прво је било закопано у Радовању, а затим га је кнегиња Љубица 1819. сахранила у крипти испред олтара у тополској цркви. Данас почива у Маузолеју на Опленцу. Шта је овде истина и само истина, а чему је, како и колико временом додато или одузето, сада – после толико година и онолико српских подела и сукоба - није више ни важно; важно је да из свега тога ико ко се изашта пита у пословима народним и државним извуче праву поуку и да ту поуку с најдубљим уверењем казује и распростире по свакој власти.

Професор Ковић је на отварању ове изложбе казао и да је Карађорђева глава одрана и напуњена сламом и памуком послата султану у Стамбол.

Колико је сличних или баш истих потеза било у српској историји вероватно никад и нигде није тачно записано, али ево, живи смо сведоци да су српске власти у само двадесет година послале у Хаг, у канце међународног правничког силеџијства, српске јунаке (осуђени су на 1.125 година?!), знајући да их шаљу на робију без повратка; а неке и у смрт - све да би се те наше јадне власти додвориле, умилиле султану времена овог – осином станару Беле куће у Вашингтону.

Ова изложба неће, али би можда, временом, приче о њој и подсећања на догађај који она (по)казује могли помоћи да се дозовемо памети: да се не бисмо и убудуће, унедоглед, кад год се нека два политичка овна само порошкају на брвну српске политике, сви одмах сетили – Радовањског луга.

Мирослава Д. ПЕТРОВИЋ

О језику и о још којечему

„Босански језик“ у немогућој држави

Први март је у 2 посто територијално већем ентитету немогуће државе био дочекан и обележен као неостварени ратни циљ.

Нема штампаног ни електронског медија у том 2% територијално већем ентитету који није истакао тренутни анимозитет према Републици Српској и свему што има префикс српски.

Нормално, сав свој анимозитет, да не употребим вулгарнији израз, као што је србофобија, су представили преко разноврсних напада на првог човека Републике Српске, председника Милорада Додика, истичући да он мрзи све што је везано за већински народ у квази заједници.

Тачно је да он, као школовани политолог са Београдског универзитета, често истиче да наведена Заједница није република, није ни монархија, није ни грађанска држава. Она је тако дефинисана Дејтонским мировним споразумом.

У њој постоји Република Српска са већинским српским народом, која има свој Устав, своју Народну скупштину, свога Председника, своју Владу, дакле све законодавне и извршне органе које једна држава треба да има. То је тако дефинисано поменутиим Мировним споразумом, а сви органи су изабрани демократским процедурама и стандардима.

Истим тим споразумом је дефинисано да наведена Заједница нема једног председника, нема владу, има Парламент, али има и ентитетски глас.

Република Српска је створена борбом српског народа, а пошто је председник Републике Српске активно учествовао у њеном

стварању као борац у Војсци Републике Српске, те и као посланик у првом сазиву Народне скупштине, логично је да он изнад свега воли Републику Српску.

Њему, као ни већини Срба, не смета што други народи воле своју земљу или своју територију, али и њему и нама – Србима смета када нам бране да волимо своје или када покушавају да нам наметну неке друге – туђе вредности.

Познато је да муслимански народ, од 1993. године бошњачки, преко својих политичких представника покушава да изврши мајоризацију над српским и хрватским народом. При томе не бирају начин ни средства да то остваре. Покушавају, а негде и успевају, да откупе земљу, како би грунтовно постали највећи власници територије у Заједници, намештају резултате пописа становништва, уводе појам „босански језик“, пишу „научне“ студије о томе да су они једини староседеоци на овој територији, а да су Срби и Хрвати досељеници и тд.

Посебно је интересантно да им смета што у Уставу Републике Српске пише да је један од равноправних језика, ... „језик бошњачког народа ...“, а не босански језик.

Неки од бошњачких челника наводе, да је неутуђиво право сваког човека на матерњи језик.

То је тачно, али изгледа да се на то право позивају само када су бошњачки ђаци у питању. Тада потпуно заборављају да српска деца у 2% територијално већем ентитету, уче по плану и програ-

му босанског, а не по плану њима матерњег, српског језика. То је непримерено и неприхватљиво, посебно што се то ради, на пример у Босанском Петровцу, дакле тамо где је српски народ вековима био, а и сада је, већински народ. Слична ситуација је и у Гламочу, Дрвару и у Босанском Грахову, где се учи по хрватском плану и програму, а да не спомињемо „мулти-етничко и мулти-културално Сарајево“, где се свакако приоритетно изучава босански план и програм наставе.

Наравно, то за њих није дискриминација и покушај асимилације, али је зато назив језика који бошњачка деца уче у Републици Српској споран.

Рамиз Салкић, који је потпредседник Републике Српске, је 1. марта у листу „Став“ говорио о босанском језику и између осталог навео : „ ... Иако већина грађана, дакле њих око 53 посто, у Босни и Херцеговини говори босанским језиком, нажалост, због оваквог уређења, али најприје због штетних и радикалних политика, босански језик је у подређеном положају у једном дијелу наше домовине. Оваква ситуација да се већинском народу забрањује изучавање језика у једном дијелу државе, вјероватно није забиљежена у свијету...“

У овој његовој изјави су садржане већ познате неистине са којима покушавају да докажу да је БиХ искључиво бошњачка домовина. Нити њих има 53%, нити им је забрањено изучавање језика којим се служи бошњачки народ.

Међутим, Салкић сматра да је проблем босанског језика продужетак етничког чишћења у Републици Српској, те да се: „ ...

ИЗ ГРЛА РАПСОДА НАРОДНОГ

Горо ле морна
горо зелена
хајкачи воде

митског јелена
а за њим ломне
сестре кошуте

у срцу носе
последњи део
најскупљег плена

товар слободе
у нехај песму
ушкос ране

јесени жуте
горо ле морна
горо зелена

ХАЈКА

Хајдук на врата
а за њим хајка

где да сакријем
озеблог
брата

док расте јека
стравних
таласа

небо високо
а глуви отац
и слепа мајка

једини знају
где се налази
сламчица спаса

Радомир АНДРИЋ

тренутна власт у бх. ентитету РС бори против свега што је босанскохерцеговачко... Негирање и ниподаштавање свега што је босанско дио је и другог Меморандума САНУ-а, који је доступан у јавности. Дакле то је једна врста наставка великосрпске политике која у миру жели да обезвриједи државу Босну..."

Да је Салкић имало морална личност, а мештани Братунца одавно знају да то није, одмах би поднео оставку на место потпредседника Републике Српске. Таква србофобија није само испољена према председнику Републике Српске, већ

према читавом српском народу, и не само у Републици Српској. Његово спомињање Меморандума САНУ се пре свега односи на најављену заједничку Декларацију Републике Србије (РС) и Републике Српске (РС) о очувању српског народа. Да је он имало морална личност, навео би да је у 2% територијално већем ентитету, у току 1994. и 1995. године, као и након рата извршено потпуно етничко чишћење Срба.

Навео би да је у Бихаћу пре рата, по попису из 1991. године, живело 12.689 Срба, а сада је тамо, по попису из 2013. године, њих 910. Дакле 12 пута мање. У истом периоду број муслиманско-бошњачког становништва се повећао са 46.740 на 49.550.

Ко је онда етнички очишћен?

Навео би да је у Босанском Петровцу 1991. године било 11.694 Срба, а 2013. године је тај број спао на њих 3.996. Дакле скоро 300 посто мање. За тај исти период број муслиманско-бошњачког живља се смањило са 3.288 на 3.179, дакле за 109 или 3,3 посто.

Ко је етнички очишћен?

Да Салкић има имало образа, навео би да је у Санском Мосту 1991. године било 25.363 Срба, а сада по попису из 2013. године их је свега 1.837, што је 1.380 посто мање.

За то време у том истом месту број муслиманско-бошњачког становништва је увећан са 28.136 на 38.344, више од 10.000.

Ко је етнички очишћен?

Слична ситуација са етничким чишћењем Срба је и у Ливну, Дрвару, Босанском Грахову, а да не говоримо о Сарајеву, Зеници или Какњу. Поред наведеног, Салкић би требало да зна да и по лажном попису из 2013. године, са фабрикованим резултатима, бошњачког становништва има 50,1 посто, а не 53 % како он износи у јавности и како би он желео да буде.

Свакако да Салкић не сматра да је префикс босански неподобан за Републику Српску, јер он представља негирање српског језика, од кога је иначе настао, а

што савремени бошњачки научници оспоравају и покушавају да представе као потпуно нови језик.

Када кажете босански језик, онда испада да сви у БиХ говоре или се служе тим језиком, што је нетачно. Уосталом како то да 1993. године, када је муслимански народ у БиХ преименован у бошњачки, није одмах дефинисано да Бошњаци употребљавају босански језик, већ је наведено да користе бошњачки језик. Поред тога треба поставити питање зашто се босанским језиком Муслимани нису служили после фамозног Устава СФРЈ из 1974. године, када су признати као нација.

Председника Додика и политичаре из Бања Луке често оптужују да не воле Заједницу, а Салкић говори да Додик не воли све што је босанско-херцеговачко.

Питамо се како да воли те Заједницу у којој ваш народ проглашавају за геноцидни и окупаторски?

Често се из Сарајева чује и да смо фашистички народ.

Треба подсетити Салкића и њему сличне да у Другом светском рату у Подрињу нису живели Хрвати, али је било усташа. Те фашистичке јединице су биле састављене од муслиманског живља. Свима је позната „Ханџар дивизија“, која је баш у Подрињу клала и палила све што је српско. О томе још постоје живи сведоци.

Нигде у свету није забележено, осим у босанско-херцеговачкој Заједници и у РХ, да народ који је староседелац и који је конституитиван, буде проглашен за агресора. Својатање БиХ и полагање искључивог права на БиХ, као територијалног појма, од стране Бошњака, је потпуно неприхватљиво, те изазива нормалне реакције у Републици Српској.

Таквим својим понашањем они само јачају уверење српског народа да је потребно што пре кренути путем самосталности.

Микајло МИТРОВИЋ

ТРАГОМ ЗНАЊА И РАДОЗНАЛОСТИ

(Милован Витезовић:
„ИСПИТ КОД ПРОФЕСОРА МИЛОША Н. ЂУРИЋА“ ,
изд. Завод за уџбенике, Београд 2017)

Кад се с врха београдске Звезда-ре, као с београдског Олимпа, силази према Дунаву, наиђе се и на улицу која улицу Чика Мише Ђурића пресеца на два дела, а у сваки део се само одатле може ући и на том месту се из оба излази. Српски класични филолог, угледни професор универзитета, преводилац, филозоф и хелениста, академик Милош Н. Ђурић добио је, ето, улицу у Београду, улицу именовану онако како су га и овај град, и сва учена Србија и њој наклоњен свет с љубављу и поштовањем звали: Чика Миша Ђурић. У јануару 2017. навршава се 125 година од рођења, а у децембру и педесета година од смрти највољенијег професора Београдског универзитета, професора који је и својим студентима био и остао: чика Миша Ђурић.

Угледни српски песник Милован Витезовић, који је шездесетих година двадесетог века био студент професора Ђурића, кренуо је – кад је испите положио, па потом и сам професор универзитета био – на једну страну у песнички дијалог са историјом Хеладе и са онима који су нам је оставили као можда најзначајнији део у историји културе и уметности уопште, а на другу страну трагом професора Ђурића, његових предавања, беседа и разговора, па се са обе стране вратио на пегазу с бисагама пуним стихова које је на месту поновног сусрета отворио као књигу песама схваћених и приложених као песме-испит.

Ова књига песама, које су, све заједно и свака посебно, и заиста могле бити испит код професо-

ра Ђурића, отвара се песничким сликама анегдотског мириса и читалац лепо види како чика Миша излази из прошлости и кроз Витезовићеву књигу као кроз Тријумфалну капију поново улази у Београд, у Филозофски факултет, у Коларчеву задужбину, у Академију за позориште, филм, радио и телевизију, у издавачке куће, у оновремени сплет поезије и историје.

Ако је с Атлантидом „почела утопија / Никад величанственија” и ако је она несталим народима „била обећана земља”, па је с њеним потонућем испливала Грчка, онда је и логично да је у тој Грчкој био само један (Зевс) који је и ведрио и облачио, и који је и обећавао и обећано (не) испуњавао, а то што је све поступке грчких богова одређивала „Зевсова воља / и Хомерова машта” показује, не само песнички виђење могућности да је тада снага уметности била једнака снази воље божанске него и његов уздах над свим временима која су потом долазила и пролазила, и то у скоро свим деловима света коме Каријатиде и данас држе небо над главом као што су га држале над Грчком времена оног.

Ко је год доживео радост шетње по атинском тргу у овој ће књизи осетити дах те радости и, као награду још, чути и како Антифон Атињанин говори оно што нико од Атињана није желео да чује, а одмах потом и како Херодот говори с неприкосновеним ауторитетом оца историје, не остављајући простора ни за најмању упитност а камоли за неко гласно питање које би, мож-

да, довело до дијалога, па тако и до Сократа, оца филозофије која се у дијалогу зачињала и дијалогом закључивала. Сваким кораком у шетњи, сваком новом страницом ове књиге, Витезовић смањује разлику између нашег сећања и његове поетске стварности, у коју смо ушли без и најмање жеље да изађемо, да на неко друго место пожуримо. Видимо тако и последњи Сократов дијалог: безречан. Обављен је само погледима: „Гледао је равно / Судије у очи / Да га пресудом / Нису смели разочарати”.

Дијалог је, наравно, преживео; поред осталог, и кроз Платона који је нашао „у себи / Правог сабеседника”, да би под старост, апсолутно „уверен да је незнање корен свих зала”, у дијалогу с временом – и оним и овим (да, и овим) – пуштао тирани да говоре, говоре и говоре „да би се у незнању до краја исказали”. Ко из овог дијалога закорачи у питање да ли је говор сваког следећег тиранина показивао све веће незнање те потом и све јасније исказивање од тад па до сад, од Платонове филозофије до Витезовићеве поезије, наћи ће одговор у једној од наредних Витезовићевих песама, у оној по којој се Платонова држава ни после миленијума није остварила: „Ни најмоћнији се / Нису усуђивали / Да из ње / Протерају све уметнике”.

Незнање, све силније и бахатије (често га видимо како се још греје на пламену Александријске библиотеке) дошло је још и до тога да се све очигледније поноси неинтересовањем за било шта над чиме би ико такав могао ма и најмање да се замисли. Над том тужном сликом видимо Платона који је, пре него ће се окаменити

МИЛОВАН ВИТЕЗОВИЋ
ИСПИТ КОД
ПРОФЕСОРА
МИЛОША Н. ЂУРИЋА

на Агори, укрстио мисли с Аристотелом и гледамо како та укрштеност ни до данас није умно разлучена.

И професор Миша Ђурић је сада у сталној шетњи: кроз стару Грчку и кроз Витезовићево певање: истовремено и једнако сигурно. Управо је стајао пред Сократовом бистом: „Бео професор / Бео камен / Одмеравали су се дуго / А онда се / Онај камени / Срдачно насмешлио / Неко је морао попустити...”

А Платон? Витезовићев Платон је пожелео да буде Хомер, „Али није био / Довољно слеп” вели песник и тек Вергилију омогућава да сања „Хомеров сан”, али га и оставља да жали „што је

очи отворио”, да жали што није слеп како би боље и дубље видео.

Поетски дијалог Милована Витезовића са оним и са овим временом отворио је (и отвараће) многа питања на која данашња друштва или не знају одговор или, у мање лошем случају, полако само наслућују пут до њега, па кад песник каже да је атинска демократија била могућа „Све док су / Мудраци / Држали говоре / А одлуке доносили / Слободни људи” у некој игри асоцијација прво чега бисмо се сетили било би болно питање: зашто српске власти тако дуго и упорно беже од српске памети?

На моменте нам се учини да је у овој књизи сва стара Грчка ста-

ла на једну велику сцену на којој је недовољна светлост потребна само толико да се јасније види свака појава посебно осветљена песмом коју читамо, те да тако, ево, јасно видимо и колико је моћи и силе пало ничице пред лепотом и креветом (предуго би трајало набрајање) и како се незаобилазна лепота Клеопатре претопила у Витезовићеву слику кревета који је постао и колевка ратова.

Песник Витезовић скоро обавезно свакој, мање или више познатој легенди додаје свој део, као што је и оној о Сизифу додао да му је камен који гура уз брдо обешен око врата и да би то могао да сазна само кад би се усправио, а тек што ће тај исти камен мало потом, на некој следећој посебно осветљеној сцени, песмом постати облутак на Демостеновом језику, облутак потом уздигнут до камена мудрости. Песник готово непрестано смешта и премешта приче, легенде, митове, слике и одразе из оног у ово време и из овог у оно, при чему оба времена постају богатија, лепша, умнија.

Свему томе ваља додати и шарм који овом Витезовићевом делу дају анегдотски пасажу у песмама, као онај у трамвају или онај поред извора који враћа невиност, а на моменте избије и сатирична искра, као она која осветли Европу у којој је Ахилеј постао Ахил и у којој ће се и Прометеј претворити у Промет!

Идући, дакле, на једној страни трагом оног што је од својих професора научио и истовремено, на другој страни, трагом оног у шта га је страсна радозналост терала, песник Витезовић се у овој књизи тако и нашао пред својим (или не само својим?) Аристотелом и од њега добио лепу подршку овом свом певању разума: „Ако те пође”.

Пошло га је.

И те како.

Душко М. ПЕТРОВИЋ

Српски народ – праведник или грешник (2)

Нека почне уљуђење Срба

А кад слушате интелектуалце понаособ, и параинтелектуалну интелигенцију, београдску нарочито, ону расрбљену, посебно ону естрадну, ону што је лепо васпитана, бледа и окупана, нежна и учтива, што је у јавним наступима више него отмена и комотна, па све проглашава паланчким, примитивним и ретроградним, или кад слушате ствараоце, такозване уметнике, оне које по сниженој цени, по наруџби пишу, говоре и раде, глуме и певају, те који су окупирани властитом величином, и обузети само сопственим успехом, односно увећавањем властите славе, онда вам није тешко да расудите да су они углавном незадовољни што не могу на читавом југословенском простору да наступају, што не могу као некад да се штампају, преводе, и излажу и промовишу, а са друге стране су осетљиви само на српске недостатке и мане. На властита недела којима ће Историја судити.

Баш лепо и хумано! Која и каква недела други чине, то нашу, космополитску, сујетну, самољубиву елиту, саморасрбљене велеградске Србе не занима. Они се стиде што су Срби! Они наше националне ужасе тако свесрдно, пошто знају да наша брука свуда, а нарочито у развијеним земљама добру прођу има, читавом свету предочавају.

Уз све то, они су наравно, за демократију и елитизам, за интернационализам и космополитизам, и онда када наши непријатељи за то нису. Они су за хуманост и цивилизацију, за толерантност и екстраваганцију, а народ којем припадају и из којег потичу и у чије име говоре у двадесет и први век са нерешеним националним питањем улази. Њих то питање, које су скоро сви народи Европе још у деветнаестом веку решили, онда када су своје националне

државе стварали, не занима. Несој српски то питање је мачку о реп везао!

Дирните Француза, Немца, Енглеза, Мађара или Ирца, да наведем само неке од озбиљних историјских народа, у његово национално биће, па ћете видети колико су толерантни! Такните и малим прстом у њихов национални понос, па ћете видети како национализам изворно изгледа! По оној већ свима знаној: Све жеље великих су оправдане, само је национализам глупост малих народа!

Али сада не говоримо о великима, већ о Србима, о слободним стрелцима који следе неку своју трагичну истину.

Поред деоба, други српски усуд су сеобе. Није реч само о физичким сеобама, већ о оним много горим, духовним. Реч је о сеобама српске крви.

Није реч о онима који су у прошлости, да би главу и породицу, сачували, морали да се селе, са истока на запад, са запада на исток, са севера на југ, са југа на север, тако да је заувек разбијена компактност српског народа, тако да данас Срби не живе као целина, него у расутости, већ је реч о онима који се нису само физички, већ духовно, селили.

Колико је наших предака, у прошлости, пресрбило? Колико је проверило, колико на католицизам и ислам прешло? Много. Нико не зна колико много, али много, хиљадама тисућа, преобраћеника, илити шизматика, има. Док су једни, читај сиромашни, у правоверној вери православној, у вери, језику, и обичајима стврднути били, другима, читај силнима и обеснима, вероломство није тешко падало.

Истурчи се плахо и лакомо, како би велики Његош рекао.

У неким крајевима, у неким менама историје, чини ми се да је у нашем народу било више издајника него припадника.

Њих никада није смело да понестане. Зашто? Зато што Срби као народ нису свом православљу привржени иако га ирационално следе, што нису у вери јаки, нити су врлинама вере склони. А нису јаки зато што православље није чврсто организована религија, што је по својој природи либерална, па Срби малтене ни у шта, до у живот, не верују.

Нећу погрешити ако кажем да се већина Срба само реда ради крсти. Наше православље пре личи на неко млитаво милосрђе, него на озбиљно организовану религију. Пре је једна врста народне традиције него истинско веровање.

Поред свега реченог, треба имати на уму да Србима ни небеске ни земаљске ствари никада од руке нису ишле.

Зато је од Срба, без претеривања, неколико народа фабриковано, а од његовог националног тела неколико држава направљено. И још се, на жалост, производи. Као да је реч о репроматеријалу! Или о садницама за калемљење нових народа и нових држава.

Примера ради, у Босни и Херцеговини, у том несрећном рату, Срби су се углавном тукли са самима собом. Диљем ове бивше републике Срби су се углавном тукли са Бранковићевим Србима. У Босни и Херцеговини, а једним делом и у Хрватској, Срби су углавном ратовали са бившим Србима, односно са својим близанима. Са својим астролошким двојницима.

Па и оно мало што је за своје корене знало, што се као Срби осећало, и као Срби изјашњавало,

ДА МИ СЕ РЕКОМ КАЖЕШ

У сну да ми се јавиш.
Не плићакот кад пловим
И не дубином кад газим.
Да ме умијеш у несаници,
Сапереш грех од заборави
И равнодушности путовања.
Да ми се кажеш
Као детињство
Спремно за нову победу врбе.
Рибом се ти мени реци.
Извором својим
И трећом обалом.
Јер слутим те као прву реч,
Као први корак
И први завеслај.

(07.04.2008.)

САВСКИ ЦВЕТ

У пукотини
пролећа и лета
Река цвета.
Са дна,
Из глине и пепела,
Бауља ларви армија цела.
На површини преображава,
Даље од блага и драче,
Венчанице свлаче.
Само још задњи пољубац
Са Реком.
И напушта свет
Савски цвет.

(09.04.2015.)

Саво Д.ТЕОДОРОВИЋ

као Срби исламске или католичке вероисповести, Срби су од себе одбацили, и против себе окренули, тада када је наша црква утврдила са Србин може бити само онај ко је православца!

Упркос чињеници да је српски народ у целини угрожен, да је наше национално биће више него икад нападнуто, и с вана и изнутра, ми се као целина не осећамо и као целина и не делујемо. Никако своје позвање да испунимо, него из века у век у менталном хаосу живимо. И даље немамо национални програм, ни вође које ће тај програм следити. У нас свака крајина има свог бога. Свако веће место хоће да буде центар нечега. Свака вашка обашка. Никако да решимо однос делова и целине. Сви би да буду држава. Свака крајиуна хоће да буде слободна и

да своју престоницу има. Никако да научимо да као целина кроз историју идемо и да као целина кроз векове живимо. Једни хоће да створе јединствену српску државу, док други за то нису.

Откуд та неслога, тај луксуз српском народу?

Као да је та особина некакав национални шарм којем многи не могу да одоле! Какав црни шарм, то је брука и срамота! То је национална пропаст!

Ево неких примера.

Рецимо, зашто смо у заједничку државу два пута ушли не постављајући никакве услове? У заблуду звана Југославија! У заблуду или илузију, исто је.

Шта се онда десило, а није морало да се деси?

Ми смо после покоља у Мачви од стране аустроугарске војске, читај Хрвата, у Првом светском рату, и после геноцида који је над нама у Другом светском рату вршен, после свих маљева, кама, јама, и Јасеноваца, са онима који су хиљаду тисућа Срба поклали и у јаме без дна бацали, заједничку државу правили. Како је то могуће? Па то је колективни мазохизам! Ући у државу с оним који те два пута у једном веку коље и убија, а онда му све то опростити, па то је шизофренија!

И у тој општој кући, ми смо се једини као домаћини понашали, док су други све чинили да заједничку кућу раскуће! Па то је патолошка потреба за самопонижавањем!

Или, молим вас, зашто смо се ми, Срби, зарад прве и друге Југославије, свог националног бића одрекли? Зашто смо свој национални идентитет за југословенство заменили? Зашто смо својом вољом са победичке на побеђену страну прешли?

Или, молим вас као Бога, зашто у сваком Србину, кад су сви Југославију тако здушно растакали, кад су са болесним ликованњем по њој пљували, кад су је са отвореном мржњом рушили, кад су је отимали као да је реч о сеоској утрини, кад су се из све снаге

упињали да је срндаче, зашто у сваком Србину живи по један мали Југословен, не!? Зашто још једино Срби слепо, и наивно, у Југославију, верују?

Уместо да се први југословенства одрекнемо и из памћења избришемо, ми се још увек за југословенство боримо. Уместо да се први Југославије одрекнемо, ми се још увек, кад је сви редом, од Словенаца, Хрвата, и Муслимана, до Македонаца и Шиптара, као зарђалу конзерву низ друм шутирају, за њу боримо! Зашто, кад је време које смо са осталим народима у првој и другој Југославији проборабили историјски изгубљено време? Кад је време које су Срби и у првој и у другој Југославији провели историски изгубљено време! Оно што се нама чинило као братски загрљај, њима је на дављење личило.

Примера ради, зашто би рецимо данас Срби живели са осталим народима у Босни кад ти народи неће са нама у Југославији да живе? Зашто би Срби остали у Босни и Херцеговини кад Хрвати и Муслимани нису хтели у Југославији да остану? Зашто бисмо с њима кад они неће са нама? За чије бабе здравље?

Извините, да будем искрен, мени света српска каспаница личи на причу коју лудило прича. Зашто? Зато што не знамо у времену и простору да се оријентишемо, него кроз историју, као кроз пустињу, лутамо. Нити знамо одакле долазимо, ни где идемо.

Са сигурношћу могу рећи да наша историја нема развој, већ само опадање и пропадање.

Па ми смо после Другог светског рата дозволили да нас једна иња вера, једна комунистичка религија обезбожи. Да нас комунистички атеизам, који је на религијском ритуалу био заснован, обезглави. Да нас којекакве белосветске протуве, оне које су светом хтеле да владају, толико обесаве и обеславе да смо малтене народ бескореновић постали. Треба знати да нико није тако здушно

своје национално биће потирао, и омаловажавао, и негирао, као комунисти!

Знате, већ, ону, знану! Чим Србин комуниста постане, чим тој религији приступи, истог дана престаје Србин бити!

Слепо у Партију верује само онај ко ни у шта не верује.

Па ми смо допустили да нас сачица безбожника обезбожи, да нас раздухови, да народом завлада примитивизам и поквареност, незнађе и невоспитање, духовна и физичка леност и летаргија, нерад и дангуба, површност и просташтво!

Ми смо Бога заборавили. Кад смо Њега заборавили, како Он неће нас!

Како нисмо довољно посвећени ни освешћени, данас морамо својим коренима да се враћамо, свом имену и језику, својој историји и писму, својој вери и традицији. Да обнављамо верске храмове, да градимо националне институције, да не бисмо свој идентитет изгубили.

Још једном се потврђује да је народ у праву кад каже да без невоље нема богомоље. Као да смо ми народ који је осуђен на то да увек од нуле почиње!

Сваки пут, као трава, испочетка креће!

Ако свему овоме додам и чињеницу да Срби нису село без паса, па да те ниједно куче не уједе, односно да нико на свету не уме тако здружено свој народ да оптужује, да га ружи, псује и клевета, вређа и срамоти, да га упорно оговара, олажава, и опањкава, и самопонижава, онда је свима јасно колико ми сами себе, из себе, подривамо. Колико се сами собом бавимо, колико једни друге саплићемо.

Нико не зна шта Србе нагони да против себе раде!

Да вековима против себе раде!

Можда неко мисли да претерујем, да и аутор спада у оне који уживају да свој народ пањкају и прљкају, да своју мутну отаџбину клевету. Не, не спада, бора ми!

Добро, де. Па да. Знам и ја, хвала Богу, да је српски народ ратнички народ, и да, као такав, има наопако схватање слободе, да јој је настрано привржен. Кад гине, онда гине славно, кад се бори, онда се бори до краја, кад живот даје, онда га за отаџбину даје.

Слобода и самосталост су више од живота, јер наводно нема васкрсења без смрти, ни среће без масовног страдања. Смрт је важнија од живота, мртви јунаци и свети духови од живих људи, тако да је гроб за Србе и корен и семе. По неким нашим чудним мерилима српски народ ће бити срећан само ако апокалиптично страда, јер више вреди ништавило од живота без слободе. Кад је нема, онда Србин хоће за њу пошто-пото да умре, иако је животом толико обдарен.

Погинуће, победити неће! Све осим пораза, за њега је неуспех!

Наравно, то му право, да свој раскошни и трагични сан о слободи живи, нико не може одузети. Право да умре, како би умирући јавној слободи служио.

Такво схватање слободе је, да је она нешто што је неутуђиво, ужасно. Шта ће нам, питам вас, та слобода ако без народа останемо? Или, шта ће нам света слобода када не знамо, тада када је освојимо, у стварности да је применимо? Молим вас, шта значи ићи у борбу без остатка са јачим од себе, до националну пропаст? Шта значи у неравноправној борби остати без четвртине, трећине, или бар половине властите популације, до колективно самоубиство?

Поред те особине која је истовремено и узвишена и страшна, и настрана, ми смо леп народ. Леп и весео народ. Милостив народ, добри народ, себи својствен, ничему сличан, дакле. Народ који има урођен здрав разум, који неке ствари брзо схвата.

Ми смо народ који има изграђено осећање унутрашњег живота. Ми смо народ великих карактерних вредности и изворне честитости. Ми смо народ који има огромно духовно благо и

златне руке. Ми смо народ који је широк и срцем и душом. Можда последњи народ душе у Европи. Можда једини народ који мисли да су истина и правда у центру система живљења.

Ми смо један загрљајан народ, јер сваког прихватимо. Један, за разлику од наших суседа, немрзећи народ. За разлику од европског, од хладног, равнодушног Запада, ми у осећањима не оскудевамо. Ми смо предусретљив народ и до наивности простодушан. И отворен и гостољубив. Не гостољубив, него ирационално гостољубив.

Толико у многу чему ирационалан, да је стварно тежак за разумевање. Нарочито онда када га пасјалук ухвати, кад се разулари, распојаса. Шта тада од њега можеш очекивати?

Само хајдучију.

Нећу пуно погрешити ако устврдим да наш народ има малу, лаку и веселу памет! Малу, лаку, кратку, и дивљу, памет! Пусту и врлетну! И неодговорну, усто.

Мало мало па Срби дођу у искушење да уз огроман напор, велике жртве и огромна страдања одједном, преко ноћи, реше оно што вековима нису решили, да досегну коначност која дефинише бесконачност.

Шта су Срби решили убиством краља Александра Обреновића 1903. године, шта довођењем династије Карађорђевића, шта масовним страдањем у Првом, а шта, у ура-патриотизму, у Другом светском рату! Шта уласком у Прву Југославију, а шта у Другу?

Кад се историја ресетује, нису ништа решили. Из једног нерешеног историјског положаја у гори доспели.

Уместо да се наоружамо стрпљењем, па да постепено, упорно, решавамо свој државноправни и геополитички статус, уз терор свакидашњице, досаду, пролазност, цепидлачење, тривијалност, рационалан и технолошки успон, а напосе уз прагматичност, рад, напор и предузетништво, као сви историјски народи на свету, ми не умемо да се државноправно

организујемо, да на ослобођењу и уједињењу српског народа ради-мо, чак и онда када рат Добрице Ћосића добијемо а мир изгубимо.

Никако нормалну власт да успоставимо. Никако да научимо како се механизам власти поправља, како се унапређује и побољшава, него се за вођу везујемо, па трпимо, да би га сутра, на силу, на улици, рушили. Нама не треба господар, него савез-ник! Упркос толикој слободарској традицији, ми смо народ трпљења а не рационалног понашања, па смо пре за хајдучију него за парламентарну демократију.

Не у мемо собом да управљамо, него вековима у јавашлуку жи-вимо. Код нас се свака борба за националне интересе претвара у борбу за власт. Сваки Србин који је на власти, па и обичан човек, хоће пошто-пото моћ да искаже, а не да буде на услузи народу.

И још нешто, ми радије у про-шлости него у садашњости жи-вимо. Зашто? Зар је садашњост увреда?

Живимо без циља, без нацио-налог програма, као у измаглици, ошамућености, у посрнулости и посусталости, од данас до сутра.

И кукамо како велики не поштују мале. А како да поштују, када мали себе не поштују!

И најзад, после свега што смо рекли, ми се данас, кад нас због Косова даве, као грађани све-та осећамо! С једне стране се осећамо као грађани света, а с друге стране, с тим истим светом, и кад нисмо изопштени, не у мемо нормалне односе да успоставимо.

Као да у искривљеном огледалу живимо.

Кад нас неко са стране по-сматра, а углавном нас сви тако посматрају и виде, ми непрестано храмљемо, зато што смо некад, у

некој прошлости, вероватно онда кад смо под Турцима робовали, два велика покрета у историји човечанства, и хуманизам и рене-сансу, прескочили, и тако заувек корак са временом изгубили. Ни-како наследног примитивизма да се ослободимо.

И тако даље.

Да време скупа не губимо.

Из реченог није тешко закључити да се ми по много чему разликујемо од других народа, као да смо у Божјој руци изузетак. А сваки се изузетак, као што и сами, господо, знате, тешко подноси.

Да ли је дошао час да процес уљуђивања Срба треба да почне?

Да ли је дошао тренутак да се Срби једном уједине, како би све-ту показали да је хорско певање још могуће?

Или још треба да чекамо, да ликујемо како свет не би знао шта ће са собом да нема Срба?

Евита Бојковац и Ненад Симић у Новом Саду

Наступ на Европском Фејсбук фестивалу

Европски Фејсбук пјеснички фе-стивал, девети по реду, одржа-ни 10. и 11. марта на Новосадском сајму, гдје су учесвовали пјесници Евита Бојковац и Ненад Симић.

Око 450 пјесника из 19 земаља свијета се пријавило а више од 130 учесника присуствовало на фести-валу, док су остали пјесници учест-вовати путем Фејсбука.

Бојковчевој и Симићу су додјељне захвалнице за учешће, а читали су пјесме на манифестацији у склопу Сајама, гдје је био и директан пренос путем друштвених мрежа.

Уручени су им и пасош и про-глашени за држављаница пјесничке

републике од стране Банатског културног центра Ново Милошево.

Сви учесници фестивала својим учешћем стичу право да постану држављани Пјесничке републике и добију пасош. Пјесничка република, основана 26. 11. 2016. године у Банатском културном центру у Новом Милошеву, проистекла је из Европског Фејсбук песничког фестивала.

О поезији и пјеснику

У ПОТРАЗИ ЗА ЛИЦЕМ ПРАВДЕ

(Горан ГАВРИЋ ГРГА,
„ЗАПИСИ СА МАЛТЕШКЕ ХРИДИ“,
Бранково коло, 2018)

Друга по реду књига песама Горана Гаврића Грге у издању Бранковог кола, „Записи са малтешке хриди“, доноси, пре свега, специфично животно искуство са Малте, где је песник провео једно време радећи у руднику. Ово искуство подсећа на једну судбину с почетка двадесетог века – у Америци, где се млади српски песник Нестор Жучни затекао као „бели роб“ у сличним пословима. На трагу овакве поезије, налазе се и нове песме Горана Гаврића Грге, који уочава друштвену и политичку неправду, и бунтовно реагује на јадну позицију обичног човека наспрам разних преливода и камелеона, ратних и поратних профитера. Уочава да постоје привилеговане касте које са грбаче народа гуле задњи слој коже за своје незасите привилегије. Овај песник у језику и надвременој моћи поезије види једино средство за разбијање механизма

ропства. У исти час, у равни свакодневног опстанка, он излаз види и у бегу од свега тога, у интимном (љубавном) и породичном кутку.

Ко је био Нестор Жучни, и зашто га помињемо поводом књиге „Записи са малтешке хриди“ Горана Гаврића Грге? По угледу на Максима Горког, Прока Јовкић (1886-1915) узима ново име (псеудоним) – Нестор Жучни – и опева своје животне муке у Окланду и СанФранциску. Нестор, на грчком – који се враћа, који чезне за домом, па онда још и – Жучни, жуч на српском – чемер, јад. Бунтовник, надничар, мученик, слабо плаћени роб, касапски радник „у простору где тече вода до колена и где мрзну жиле у врућој крви од студени“, утоваривач сандука, луталица, несуђени монах, студент филозофије, тумач при енглеској мисији, добровољац у балканским ратовима... Новчано су му помог-

ли и Никола Тесла и Михајло Пупин, први дао десет, а други педесет долара за штампање књиге Поезија неба и земље. Болујући свега десетак дана, Нестор Жучни је умро од пегавог тифуса 1915. године у Нишу не навршивши три деценије живота. У Нишу му је седамнаест лета потом подигнут споменик. Са Костом Абрашевићем и Душаном Срезојевићем, Нестор Жучни припада реду пролетерских песника, којису рано отишли са овога света; Абрашевић у деветнаестој, Срезојевић у тридесетој.

Сећање на Нестора Жучног јавља се као својеврсна парадигма поводом квалитетне књиге „Записи са малтешке хриди“ Горана Гаврића Грге, где проналазимо и овакве стихове: „Физички рад, народе,/ буди животињско у нама/ и тражи да будемо/ послушни бројеви/ у очима експлоататора.// Физички рад, господе,/ јача тијело и осиромашује дух.// Физички рад, Господе,/ велика је провалија/ у којој ја,/ из масе бројева,/ бјесомучно/ тражим уже да се/ искобељам вани!“ Као песник социјалне провенијенције, са натрунима боемског погледа на свет, Горан Гаврић Грга је, на градиван начин, помало, дабоме – и староста ван, а тиме и редак пример у савременом јату српских песника. Светлица прекогнитивног распламса се већ у називу прве Гаврићеве књиге, „Тунел“, која се појавила пре неколико година у Бранковом колу и овенчала наградом „Стражилово“. Отишавши потом на Малту, у потрагу за „крувом и рувом“, Грга је добио тежачки посао управо у – тунелу, у рудничком амбијенту израбљивања радничког људског меса“. Же-

Горан Гаврић Грга, рођен 18. априла 1985. године у Бишању. У родном граду боравио до избијања рата. Дипломирао на Пољопривредном факултету у Бања Луци, на одсеку анималне производње. Боравио и радио на Малти од маја 2015. до фебруара 2017. године. Објавио књигу пјесама „Тунел“, (Бранково коло, Сремски Карловци, 2013). Добитник награде „Стражилово“. Тренутно живи и ради у Бања Луци.

Горан Гаврић Грга • Записи са малтешке хриди

МИНИЈАТУРА БОЛА

У Малтешком тунелу 17. 7. 2015.

Причали су неки шта представља срећа
ћутао сам мудро са свога распећа.

Пороци и патња! није било трећег,
не макох се даље од живота псећег.

Ране моје грдне, ко ће да вас вида,
ја сам по рођењу пао испред зида.

Претичу ме многи, не могу их стићи
Отпјеваћу своје и мирно отићи.

Тад ће васељена болом да забруји
Сва у мојој пјесми, у плачној олуји.

ХИМНА НЕХУМАНОГ (ИЛИ ДЕСЕТ НЕЧАСТИВИХ ЗАПОВИЈЕСТИ)

Зовем се Луцифер! Боравим у твом царству.
Поред мене не постоје други владари
на овоземаљском, опиљивом пространству
ниских побуда и материјалних ствари.

Никаквим идолима немој да се подаш,
немој им се клањати, нити им служити,
једина сам Истина на тлу којем ходаш,
оно што обећам могу ти и пружити.

Не узимај узалуд ни имена Бога!
Пљуни га, не вјеруј му, руком му одмахни,
пусти приче о испаштањима грешника,
једна је слобода, дубоко је удахни!

Сваког дана пируј, уживај, богоради,
и убирај плодове преко туђег зноја;
праведног на зло тјерај, вјеру му покради
да би пуног срца изашао из боја.

Не поштуј оца својега ни матер своју,
од родитељске стеге упорно се кривиш,
гурају те од циља, бацају у сјенку,
те клони их се, вјеруј, – боље ћеш да живиш.

Убијај страствено и руке укрвари,
уклањај редом без бриге од страшног суда,
у овом гњевном и немилосрдном свијету
преживјеће тек онај ко постане Јуда!

Чини лудост, прелјубе, на сваком кораку,
прегори на ломачи неспутаних страсти,
и одиграј на кварно, оргијај у мраку
без имало гриже и питања свих части.

Кради често, похлепно, немилеце кради,
у најближи цеп руку слободно завуци,
вриједно копај и плијеном се оследи,
никад се не сажали сиротињској муци!

Лажима тргуј стално, непрекидно лажи,
и чим зинеш лажно на ближњег посвједочи.
Руководи се гр'јехом, у злу се оснажи,
нек' преваром и злобом с'јевају ти очи.

И све што је туђе са страшћу да пожелиш,
уз благослов ђавољи, у томе је сврха,
да све што згрнеш ни са ким не подијелиш,
преко лешева и крви стижеш до врха!

Горан ГАВРИЋ ГРГА

стоко животно искуство са Малте, оплеменило је Гаврићев песнички поглед, дало му шансу да, у катарзи, проговори на нов начин, да матерњем језику дода маха у сложенијем развоју стилског израза.

Без катанца на устима, Горан Гаврћ Грга задржава право на утопијски поглед на свет попут Васе Пелагића (1833-1899) који је гласно говорио: "Мој Бог је оличен у светој истини и правди, моја Црква је мој народ ичовечанско братство, мој је Морал економска и политичка једнакост свију људи и народа." И Нестор Жучни "замишљао је свет као једну сакату играчку коју је лако из основа препородити и изменити" (Б. Граховац). Сава Мркаљ (1783-1833), нека врста претече Васе

Пелагића, губио се у проценама и поступцима према људима и механизмима функционисања институција власти, завршивши живот а да му се трагови костију не познају. О њему је Гојко Николић (1911-1995), кордунашки земљак, записао: "Непаметан био за овоземаљски живот који од људског створења захтијева много лукавости, гипкости, прилагодљивости, послушности и одрицања од самога себе и својих идеала." Тачно, међутим без идеала и стваралачког ризика нема славе, песнички таленат не сме попустити пред ударцима сатанске бирократске памети. Продати кожу сопственог талента за тепсију печене рибе води у издају Божјег белега у човеку.

Гргин досадашњи живот је, попут Жучног, "више поезија него све што је написао" (Раде Томић). И као што је Јован Скерлић поводом песама Нестора Жучног писао, и за нову Гргину поезију могло би се казати да поседује "крепак песнички таленат", да му је поезија алат (оружје) у борби против неправде, да је то поезија "човечанског братства" у којој "има нечег младићки свежег и животворно окрепљујућег". Нема сумње да ће ова књига оставити видљив белег на мапи савремене српске поезије, пре свега по аутентичном животном искуству, које је, у овом случају, лишено доколичарског писања размажених "професионалних" литерата у кућним условима и теоријама.

Ненад ГРУЈИЧИЋ

НЕМИРИ ЈОСАНА КУТЛЕ

На сунчано побрђе дошло је још једно љето са истегнутим бесциљним данима.

Вријеме се тромо вукло од предзорских звијезда до сутона. И ваздух је по цио дан био миран. Једноличан. Укочен и тежак. Напуњен као пред олују.

Ко зна колико би трајала та пословична љетна обамрлост свега живог у малом селу поред Дрине да журавом божјаку Јосану Кутли већ дуже вријеме нису престајали његови немири.

Чудно стање његове душе и тијела редовно му се и у тачно одређено вријеме јављало. По тако устаљеном реду је сплашњавало, па је после тог пражњења Јосан поново постајао сићушни, неугледни и убоги сиромашак.

То стање, понекад слично лудилу, злокобно је кидало његову набреклу чамотињу. Чинило се као да тим немирима покушава покидати стеге које су га добрано закапијале у његов туробан, скупчен и кутлав свијет.

Ни овога истегнутог љета са бесциљним данима није му успјевало да немирима пронађе излаз из те непојмљиве забрављености..

- Куга на вас! Кугаааа! - од раног јутра избезумљено је кроз село викао Јосан.

То Јосаново понашње раније се догађало само док траје уштап, али овога пута његови немири нису се засустављали. Чак су се појавили и прије уштапа. У вријеме те чудне мјесечеве мијене било још израженије и опакије. Пријетеће и незаустављиво. То ничим изазвано понашање божјака наставило и после уштапа. Није стало ни у вријеме два наредна мјесечева циклуса..

У ствари, та идила љета са бесциљним данима на обронцима Мајевице, који се спуштају до саме ријеке, били су само спољна, привидна и варљива слика живота људи у том крају.

Пасторална слика у Подрињце није нимало чинила спокојним. Напротив, давила их је као врела мора која се као зараза увукла у њих, па нити је могу одагнати нити јој се супроставити. Осјећали су је. Висила је изнад њихових глава, изнад села, ријеке, побрђа и планине. Стварала им је неподношљив страх од нечег надолazeћег, необјашњиво опаког и неумољивог. Нечег чему се неће моћи одупријети али што усудно морају дочекати.

Нико од сељака није могао рећи када је тај неспокој ушао у њих, нити када су га препознали, али су знали шта га је наговјестило. Вјеровали су, па чак ни они најприбранији да су баш Јосанови немири најјаснија и најувјерљивија порука неке више силе да се око њих вије врзино коло.

Прво упозорење те силе било је у рано прољеће када је крава сеоског кнеза Видоја отелила теле са двије главе? Тако нешто никада се није догодило на сунчаном побрђу. На срећу теле је одмах угиуло, али им је оно, ипак, било неки чудан, злокобан знак, нека опака порука, опомена или предсказање.

Тих наговјештавајућих догађаја да се нешто лоше спрема, било је још тих прољетњих дана. Једне ноћи пуног мјесеца сви пси у селу су злокобно завијали, а ујутру су на крају села нашли шест прекланих керов пореданих у круг. На трави није било ни капи крви, само је испод врата сваке животиње била примјетна два убода оштрим предметом, вјероватном зубима неке друге, јаче звијери.

Сљедећег дана Митрова головрата кокошка почела је кукурикати као пјетао. Одмах су је приклали и спалили, а око подне, упркос томе што је био ведар дан, ударио је гром у велики хрст на средокраћу између ријеке и села и спржио га до коријена.

Воденичар Вукадин клео се очиним видом да је наредне ноћи, тачно у глуво доба, само од себе стало воденично коло, а да се фењер угасио. Вели, чула се велика бука као када наилази поводањ, а са обале је допирао звекет ланаца. Када је Вукашин изашао из воденице ничега није било. Тишина. Дрина је гргољила, небо оковано звијездама, а само су се чули зрикавци у трави - била је тиха прољетња ноћ.

Када се поново вратило у воденицу опет исто: тутњава је постала несношљива, ланци су и даље логрњали, али сада је по крову воденице скакала коза и гласно мекетала. Вукаднин је три пута излазио из воденице и увијек је напољу царовала тишина. Тек када су се огласили први пјетлови чуо се јак прасак, слично као када у близини удари гром, а воденично коло понво се почело окретати. Пламен у фењеру весело је плазуцао.

Сви су због тога посве били увјерени да се заиста нешто опасно и неумољиво надвија над њих - да лебди над њиховим судбинама.

Додуше то невидљиво што их мори још је недокучиво и далеко, али страх се увукао у свачију душу. Још више појачавала га је неизвјесност: када ће доћи, са које стране ће ударити, колико је опасно, ко ће све настрадати... Оно што су сви извјесно знали јесте да ће то зло кад тад стићи, јер то што се око њих догађа око није случајно него је логичан слијед у природи, у усуду, на небу и земљи - неизбјежно.

Подрињци су то јасно осјећали. Нико их није могао разувјерити да су то ријетки и посве реални догађаји, додуше ријетки, који се на сличан или на неки други начин догађају у свијету, јер се оно што се збило у Вукашиновој воденици никако није могло објаснити осим да је то дјело неке оностране силе.

Неки су вјеровали да то што наговјештавају необични знаци казна коју је некада неко од њих завриједио, па је сада морају сви испаштати. Неки су мислили да ће та казна бити нека неизлијечива болест, неки су слутили велики пожар, неки поводањ или похаре, али их је већина потајно вјеровала да ће наићи нека крвава буна и све их потаманити.

То стање опорне неизвјесности од тог надолазећег још више је појачавало скривене слутње које су голицале брђане и вукле их у свој опасни вртлог. Због тога су сви на сунчаном побрђу били у напрегнутом ишчекивању. О тој

невидљивој али посве извјесној опасности нико није говорио, страхујући да се, ако је бар и помене, на њега свале лебдеће невоље, чије се присуство поодавно осјећало.

На то их је подсјећала Јосанова дерњава. Почињала је од раног јутра, будећи људе, које ни нови дан није лишио необјашњиве напетости. То је и њихове животе али и све село увелико претворио у прави пакао и увукао их у нешто што нису могли сопственом снагом савладати. Сви су, ипак, били убјеђени да то што их опчињава - та невидљива и опака сила која се надвила над њима - долази баш од тог божјака.

Неки су се помишљали да се ослободе Јосана, да га удаве на ријеци, али су убрзо одустајали од те помисли, јер се тако нешто опако није никада догодило у њиховом крају. Ипак, већина сељака на сунчаном побрђу сваке се вечери и јутра молило Богу да их спасе од опасности, да у њихове куће и душе поново врати мир - да им опет потекну истегнути и бесциљни дани, на које су навикли у свом скромном животу.

Упркос тој искри која је тињала у њима и чинила им се једино спасоносна Подрињци су се потајно, у неумољивим и безнадежним ноћима, гушећи се у закапијаним кућерцима, мислима окретали уназад тражећи одговор на питање - како да се избјегне невидљиви пририсак.

- Шта да се ради? - тихо је питао је кнез Видоје.

Староста је први гласно проговорио о томе. Била је то његова дужност, али због тога што му се чинило да га је притисло само небо. Поставио је то усудно, оловно питање надајући се неком далеком, неодређеном али спасоносном одговору.

- А шта? - питао је и Митар.

Поново ућуташе. Заронише још једном у тражење начина како да то претешко питање скину с врата.

Још један бесциљни љетњи дан ближио се крају. Људи су ћутали

и тупо зурећи у празно. Једино је Јосан Кутло лармао сокацима призивајући кугу да уништи село.

Онда се и он доцкан, уморан од тумарања и сопствене вике изазваних његовим чудним немирима, сјео под велику липу на молитвишту. Испрва је нешто мрмљао, онда је цвилио као изгубљено штене, па заплакао. На крају је стењао и јечао.

Када су се сви понадали да је окончана још једна његова исцрпљујућа свађа са селом, Јосан устаде и крену кући, успут неразумно мумљајући.

Људима још дуго послије тога сан није долази. И даље су их мучиле њихове бриге - с великим страхом чекали су да прође још једна ноћ у којој су стрепили чак и од њене мјесечине.

И они су имали своје немире: вреле и саме од себе створене, посве различите од оних видљивих Јосана Кутле. Њихови немири били су зачуђујући - скривени и опори. Упркос томе што је о њима проговорио кнез Видоје, и даље су сви о томе тајили. Вјеровали су да ће их само тако, макар и у мислима, задржати подаље од себе - очекивао се догађај који никада и нико у овом селу прије није доживио.

Слутње су се појавиле када су једне ноћи из дубине шума и са околних брда чули чудни гласови. У почетку они су били далеки и мање узнемирујући, али су се временом све више појачавали. С вечери су били јецави, а како је одмицала ноћ појачавали су се. Тутњало је. Чинило се као да негдје подрхтава земља, да галопира коњица, или да се руше стијене и горостасни дубови.

Траје то дуго, још од задњег прољетњог уштапа. Јосан се и тада посвађао са селом, али није, као сада, призивао кугу. И тада су му, као и увијек када у њега уђу немири, очи биле запаљене. Сада су му биле посве помућене. Тамножуте и круте, што је додатно узнемирило Подрињце. (одломак)

Тихомир НЕСТОРОВИЋ

Књига коју ваља читати

СПОЈ НАЈБОЉЕГ ИЗ СРПСКЕ И РУСКЕ АФОРИСТИКЕ

О књизи афоризама на српском и руском језику Небојше Иваштанина из Градишке - «Игра главом», коју су објавили издавачке куће «Свет књиге» из Београда и «Вахазар» из Москве

Небојша Иваштанин (рођен 1946. године у Ламинцима код Градишке, у БиХ), један је од најистакнутијих афористичара Републике Српске. Прозу и поезију пише од 1965. године. Добитник је „Златног остена“ за афоризме на Трећем југословенском фестивалу хумора и сатире у Будви 1970. године. Победник је шабачке „Чивијаде“ у категорији афоризама, годину дана касније. Заступљен је у већем броју антологија и зборника, а добро је познат и љубитељима сатире у Русији, јер су у тој земљи његове сентенце уврштене у антологије европске и светске афористике (Антологија мудрости, Антологија мисли у афоризмима и Мудрост Европе). Иваштанин је члан Бео-

градског афористичарског круга и Московског клуба афористике. Био је први амбасадор Босне и Херцеговине у Русији и шеф Представништва Републике Српске у Москви. Станислав Јежи Лец такође је био дипломата - радио је у пољској амбасади у Бечу, тако да између двојице писаца постоји сличност у обављању исте службе и недипломатском стилу изражавања кроз сатиру.

Небојша Иваштанин недавно је објавио збирку афоризама на српском и руском језику „Игра главом“ (у заједничком издању београдског „Света књиге“ и московског „Вахазара“). Наслов књиге је афористичан, јер је загонетан, симболичан и вишезначан. У ауторовом избору, који је усле-

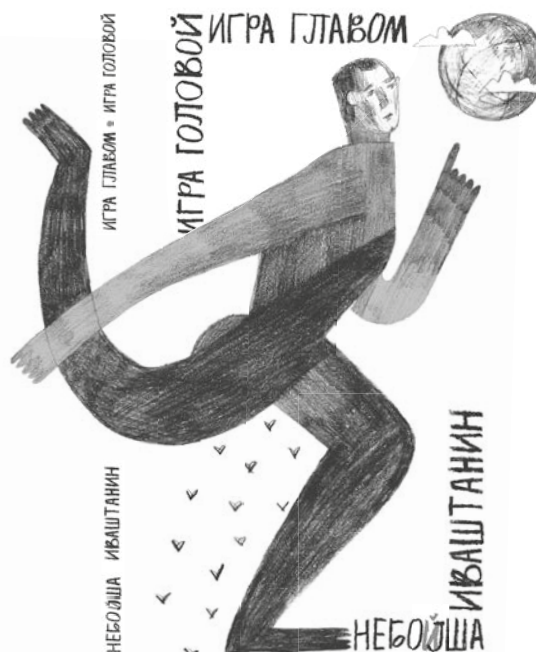
дио после књиге „Крај илузија“, објављене 2005. године, налази се 375 афоризма, тематски и стилски веома разноврсних. Круг тема је заиста велики, јер су писцу блиски мушко-женски односи („Човјеку је у браку много лакше да створи реалну представу о паклу“), књижевне (не)прилике («Отворите понекад књигу. Да мало провјетрите душу.»), историјске реминисценције и паралеле («Сваки султан који претендује на Косово, осуђен је на свог Милоша»), феномен човекове жеље да влада другима («Власт од будале може да направи једино будалу на власти»). Наш сатиричар у својим сентенцама испољава раскошан дар да највеће теме сажме у микроформу, белодано доказујући исправност уверења руског афористичара Виктора Власова да је «афоризам капљица која се усудила да у себи одражава целу васиону».

Желим да истакнем врло лепу опрему, и то да је књига прегледна и функционална, те да су афоризми означени бројевима, што помаже њихово проналажење и праћење упоредног превода. Аутор је сачинио веома добру селекцију, јер су објављени афоризми преводиви на руски, што је потврда да садрже потребну општост, разумљивост, прихватљивост и обухватност.

Познаваоци оба језика, сложиће се да је превод Андреја Базилевског изванредан и да је преводац уложио велики труд да афоризми у руској верзији ништа не изгубе од своје специфичности, убојитости, хуморности и оригиналности.

Стваралаштво Небојше Иваштанина представља спону између две школе афористике - српске и руске. Овај аутор спојио је најбоље

ВАХАЗАР

из две сатиричне књижевности – српску духовитост, луцидност, критичност и неочекиваност («Кога нервирају будале, не би смио превише времена проводити у разговору сам са собом»), и - руску мисаоност, озбиљност, универзалност и поучност («Ничему не треба робовати. Чак ни слободи»). О томе сведочи анегдота из времена кад је у Москви припремано издање Иваштанинове књиге «Крај илузија». Запослени у издавачкој кући «Вахазар» толико су се гласно смејали док су читали хумор нашег писца, да је то приморало директора да изађе из свог кабинета и опомене их да буду тиши. На то је добио одговор - да морају да се смеју, јер никада ништа духовитије нису прочитали.

Афоризми из нове књиге Небојше Иваштанина могу се поделити на оне који су за новинске рубрике, типа - „Мисли за сва времена“ („Најсветија човјекова обавеза јесте да буде човјек.“), и оне који се објављују у рубрикама резервисаним за хумористичке, сатиричне, актуелне и друштвено ангажоване афоризме („Предизборном шутњом унапријед се одаје помен превареним гласачима“).

Зато ће неко читати Иваштанинове афоризме да би поправио своје расположење и само да би се насмејао («Није лијепо од Колумба што је открио Америку. Могла се прехладити»), неко, пак, да стекне животно искуство и мудрост („Човјек не зна куда иде, ако није сам себи циљ“), а неко да их запамти у форми одређене дефиниције или одређења и да их касније, у пригодној ситуацији, када пише или говори, употреби као цитат («Живот је једина битка коју још нико није преживио»).

Афоризми нашег аутора су амбивалентни, јер се појављују у два облика - у говорном, дискурсивном и - књижевном, уметничком. Реченице из књиге генерализују и илуструју различите видове испољавања личног и друштвеног живота и тако чине његов орган-

ски део. Аутор је исписао максиме у концентрованом и језгровитом облику које представљају снажне уметничке рефлексије на друштвену стварност и људске карактере, попут: „Имамо ми много пречих послова од тога да радимо“, или «Што се нас тиче, нисте мета. Ви сте - промашај».

За мисли афористичара Иваштанина могу се поновити речи немачког писца Герхарда Бранстенера да је «афоризам оштроумно дете зачето у љубави уметности и филозофије, које је од филозофије наследило особину да пита, а од уметности да одговара». Филозофични су афоризми, попут овог: «Вјерујем! Дакле - не знам да не знам!», а уметничка нота одликује овај: «То што нико ништа не чита, требало бити озбиљан разлог за прогон писаца».

У књизи «Игра главом» прати мо један дугачки и занимљиви лук, од реинтерпретације грчке филозофске мисли, односно алузије на Диогенову мизантропију, који је свећом по дану тражио човека: „Планета је толико пренасељена да је човјека све теже пронаћи“, преко варирања библијских мотива: „Бог је наводно створио човјека према свом лику. Не могу да се начудим на што све Бог личи“; «И Бог би волио да га нема. Кад види шта је све створио»; «Нашем братству-јединству мало су један Каин и Авељ», вивисекције тоталитаризма «У недемократским режимима предизборна тишина траје до краја живота диктатора», до резимирања суморних прилика данашњице «На планети је све више људи, а живота - све мање; «Имате ли, понекад, утисак да је на овој планети број лудака премашио број становника»; «Глобализам је само димна завјеса уско себичних интереса» и антиутопијских пројекција будућности «Сумњам у свако сутра које није спремно да ми се догоди још данас»; «Први и Други свјетски рат не губе наду. Трећи пут и Бог помаже»; «Нафта ће једног дана бити само кап у мору проливане крви»; «Није још свему

крај. Агонија се и даље продужава...»

Сатиричар испољава посебну критичност према концепцији униполарног света, интенцији да се један поглед на свет успостави као доминантан, да једна земља преузме улогу Светског полицајца, настојању моћних да свет уређују према својим интересима применом дуплих стандарда, гажењем међународног права, тлачењем малих земаља и народа, дискредитовањем сваког другачијег мишљења и претварањем огромне већине становништа у пуке конзументе некавалитетне робе и медијског и уметничког смећа. Афористичар свој бунт и непристајање формулише у овим порукама: «Они који пливају у туђој крви, обавезно се у сопственој утопе»; «Њемачка чизма у Србији непогрјешив је знак да наступа ледено доба»; «Срби имају највјерније целате на свијету»; «О нашим савезницима имали смо високо мишљење све док нас нису посјекли у ниском лету»; «Српски зид плача свуда наилази на Зид ћутања»; «Хашки суд ће, по свој прилици, окончати свој рад као српско погребно друштво»; «Сунце је свједок да су вриједности запада на заласку»; «Америка ће пући од снаге. А, остатак свијета од муке, ако се то не догоди».

Писац је за протеклих пола века сатиричног ангажмана изградио свој стил који је особен и препознатљив. Њему је доследан и с временом га је усавршавао и обогаћивао, као да се држао поруке формулисане у сопственом афоризму: „Ако хоћеш да мислиш паметно, мисли другачије.“

Због књиге као што је «Игра главом» читаоци воле афоризме. Оваква дела враћају веру у афористику, подижу углед жанру и афирмишу српску сатиру у региону и иностранству. Књига Небојше Иваштанина доказује виталност кратке форме и потврђује да се на српском језику пише врхунска сатира.

Александар ЧОТРИЋ

У сусрет парламентарним изборима у РС и БиХ (1)

БЕЗБЈЕДНОСНА КУЛТУРА У ФУНКЦИЈИ РАЗВОЈА ПОЛИТИЧКЕ КУЛТУРЕ

Лидерске партије у предизборној и изборној кампањи

Предизборна и изборна кампања за парламентарне изборе 2018. године одвија се у времену које карактеришу драматични друштвени, економски, социјални и политички процеси у БиХ и Републици Српској. Транзиционе промјене додатно усложњавају ове процесе подижући ниво социјалних, безбједносних и политичких тензија. Потенцијални гласачи постају све осјетљивији на ставове и мишљења политичких лидера и њихових углавном „лидерских партија“. Императив изборне побједи пред којим се налазе политичке странке сужава поље разговора, договора, дијалога и толеранције. Странке политички конформизам представљају као егзистенцијалну нужност, толеранцију као слабост, а сваки и најмањи вид нонконформизма као опасност. У оваквим условима људи покушавају, приступајући појединим интересним групама и политичким странкама, утицати на политичке, безбједносне, социјалне, економске и друштвене процесе како би отклонили, или умањили опасности које угрожавају њихову елементарну егзистенцију, достојанство и самопоштовање.

За развој човјека, безбједност и култура имају битно мјесто, док је за развој друштва потребно имати изграђену свјест свих чланова заједнице о политичкој култури, дијалогу, толеранцији, разговору, договору, демократији, правној држави, правди, слободи медија, безбједности као врховном закону

и свим другим Уставом загарантованим друштвеним и државним вриједностима.

Безбједносна (не) култура у изборној кампањи

У политичкој арени и политичком фолклору безбједносна култура је дио опште културе па се тако и безбједност у овом тексту посматра у функцији културе. Међусобна веза културе и безбједности се може посматрати и историјски па је све што је створено кроз историју и окарактерисано као пар екселанс културни догађај, имало свој одраз и на безбједност, те се на одређен начин може рећи да је потреба за већом безбједношћу, као израз културне потребе, политичке и друштвене потребе била покретач и иницирала свеукупни привредни и друштвени развој.

Важно је споменути да је једна од елементарних човјекових потреба, потреба да буде заштићен и да његов интегритет, приватност, достојанство и безбједност нису угрожени (Maslow, 1943:377). Друштвена динамика утицала је на нове околности у којима се одвијају савремени безбједносни догађаји. Осјећај несигурности је све јачи, како политичке, економске, социјалне, еколошке итд., иако више снага и средства никад није било у функцији безбједности, као данас. Традиционални поглед на безбједност, као функцију и задатак субјеката безбједности,

односно безбједност „споља“, се напушта.

Безбједносна култура је умногоструки резултат социјалног наслијеђа, историјског наслијеђа, духа поднебља, а уједно је и идеја у проналаску мјера за превазилажење безбједносних проблема. Безбједносна култура оснажује присутност конвенционалних субјеката безбједности и утиче на подизање нивоа међусобне сарадње грађана и конвенционалних субјеката безбједности у сарадњи са околином. Она је средство које нам омогућава да се о нашој безбједности старамо на одговоран начин, чиме остварујемо право да будемо безбједни (Стајић et.al., 2005:34). Из овог проистиче да безбједносна култура има грађанску, политичку и професионалну димензију, а ниво безбједности заједнице је директно пропорционалан јачини везе те двије димензије. На квалитет везе утичу поред социјалног, демографског, економског и културног наслијеђа и образовање, свијест, политика, друштвено-политичке прилике, те међународно окружење.

Имплементација корпоративног неолиберализма на нашим просторима извршена је кроз транзицијске процесе који су измакли демократским механизмима контроле. То је довело до потпуног распада система вриједности на коме су се темељиле и функционисале друштвене и политичке организације, државне и културне институције. Нови систем вриједности још увијек није успостављен, а „стари“ систем

вриједности је уништен, срушен. Оваква ситуација производи и одржава стање перманентне друштвене кризе и доводи до директне овисности друштва од непредвидљиве и промјенљиве политичке ситуације као последице сталних сукоба и неконзистентних стратегија политичких странака и њихових предизборних и изборних кампања.. Последице овакве ситуације се снажно осјећају у свим сферама живота па и у домену културе, посебно безбједносне и политичке културе која би требала да почива на култури дијалога, разумијевања и толеранције. Умјесто културе дијалога и толеранције, свједоци смо (посебно у предизборном и изборном периоду), свођења наше политичке културе на популистичке обрасце, нетолеранцију, политички екстремизам и релативизацију традиционалних моралних вриједности. Један народ се не цијени по броју становника, него по величини духовних људи, које је изњедрио, и који су свим народима дали најбољи дио себе: рођени у једном, припадају свим народима. Централно питање је докле смо доспјели у свом духовном и моралном развоју, јер пастири народа морају бити симболи онога што је у њиховом народу најбоље. Политичари, безбједњаци, па и аутори у друштвеним наукама у Републици Српској и БиХ углавном су подбацили у историјској прилици да анализирају и предвиђају догађаје ради оштрих политичких подјела и идеолошких опредјељења. Углавном су тражили увођење демократије, без обзира на конкретне политичке и економске услове, а занемаривали су бригу за изградњу институција. Недостатак одговарајућег институционалног оквира код транзиције у Републици Српској и БиХ је тим несрећа више. У политици БиХ и Републике Српске се све анализе слажу око недостатка дугорочне предвидљивости (стратешка недосљедност) изњедрила је краткорочне стратегије као савршен

„рационалан избор.“ Научили су размишљати дан за дан, углавном говоре обични људи. У политици се све анализе слажу око недостатка правих социјалних пројеката који би били презентовани и примјењени од стране политичара. Слоган „Хајде да заборавимо на сутра“ претворио се у националну химну код неких политичара у Републици Српској и БиХ.

Популизам и политички екстремизам - опасност по политичку културу и демократију

Политичка култура у земљи транзицијских промјена као што је наша садржи многе специфичности начина на који грађани судјелују у политици. Она снажно утиче на укупан однос власти и народа, али и на односе међу појединим политичким странкама. Популизам и политички екстремизам су двије основне карактеристике наше транзицијске културе. Оне посебно долазе до изражаја у предизборној и изборној кампањи. Наша сложена политичка и економска ситуација погодује ширењу популизма и јачању политичког екстремизма. До изражаја долази политичка култура шовинизма, безобзирности и нетрпељивости, одсуство критичке јавне ријечи, снажно испољавање национализма, говора мржње и свих видова нетолеранције и неразумијевања. Уз све ово лични интереси, непотизам и корупција и криминал (клептократија) уз недостатка финансијских средстава и све веће сиромаштво, генерално отежавају заживљавање културе дијалога и толеранције.

Ralf Dahrendorf, говорећи о транзицији из социјализма у демократију тврди да је институционалне промјене могуће извести за шест мјесеци, економију прилагодити за шест година (?), а да је за усвајање демократских навика и политичке културе потребно бар шест деценија.

Безбједносна култура у систему безбједности, али и у друштвеном систему као цјелини има превентивну али и проактивну улогу. Посматрање безбједносне културе је могуће на свим нивоима, од индивидуалног до глобалног, а њено присуство се уочава у свим сферама друштвеног живота. На тај начин је потребно сагледати њену улогу у савременим безбједносним концептима, која се превасходно огледа у еманципацији појединаца и група, чиме се они подстичу да питања сопствене безбједности преузму у своје руке. Еманципација тиме постаје дио процеса културе безбједности чиме се постиже свијест о постојању чинилаца угрожавања те спремности одговора на њих. Безбједносна култура има задатак да образовањем, васпитањем и искуством појединаца, политичара, друштвених група па и цијелих народа достигне такав ниво свијести о безбједности који ће промјенити њихов однос појединца према безбједносним питањима. Улога безбједносне културе у савременим схватањима безбједности је одређена улогом комплетног културног обрасца, јер је потреба за безбједношћу једна од основних људских потреба. Она је врховни закон (Хегел). У савременим схватањима безбједности, безбједносна култура је такав образац понашања, опхођења и мишљења, којим се узимају у обзир широка схватања појма безбједности, тј. сви захтјеви постављени овим концептом. Она се схвата као интерес, потреба и вриједност а испољава као мишљење о безбједности, понашање и приступ безбједности. С обзиром да је култура историјски промјенљива категорија, имплицира да је и безбједносна култура промјенљива категорија која се мијења под утицајем промјена система и концепта безбједности. Повећањем броја референтних објеката безбједности, безбједносна култура постаје комплекснија.

Безбједносна култура има своје унутрашње и спољашње манифестације. Унутрашње се односе на промишљање безбједности, а спољашње на понашање у безбједности, као и на приступ безбједности, под чим се прије свега мисли на спремност и способност да се, било материјално било духовно, одговори на изазове и пријетње. Понашање државе у међународним односима и остваривање позиције са које може утицати на друге државе на међународној сцени, најбоље показује како култура обликује националну безбједност. Када се анализира ова сфера дјеловања културе, идентификују се три подручја гдје она проналази употребу у међународним односима, подручја политичке, стратешке и организационе културе. За разлику од политичке, стратешке и организационе културе, безбједносна култура треба да одреди понашање у безбједности, у систему као цјелини, подсистему цјелокупног друштвеног система, његовим појединим дијеловима (субкултуре), као и на кључним тачкама безбједносне

иницијативе и одлучивања на највишем нивоу друштвено-политичког ентитета. Култура и правила понашања у безбједности еволуирају сходно промјенама улоге државе и безбједносног простора/амбијента унутар или изван државног простора/територије. Изградња безбједносне културе је неопходан предуслов за успјешно функционисање друштвеног система и система безбједности, који се успоставља у организацији било ког нивоа. Безбједносна култура се базира на свјесности појединаца а продори према било којој организацији, најуспешније се врше преко појединаца унутар организације (социјални инжењеринг). Превентива против оваквог дјеловања је развој безбједносне културе, а самим тим и политичке културе.

Етички аспект безбједносне културе огледа се у подложности како позитивном тако и штетном дјеловању околине. Девијантно понашање се директно рефлектује и условљава примјенљивост безбједносне културе јер њено слабљење изазива морално неприхватљиво

понашање, ерозију нивоа безбједносне културе, деградацију друштвено етичких санкција и генерално до стања небезбједности. С обзиром да је појмовно и природно безбједносна култура дио опште културе, а сами м тим и политичке културе, она има и свој социолошки аспект јер је опстанак појединца у друштвеној групи условљен прихватањем образаца и правила понашања. Дилон указује да безбједност и безбједносна култура условљавају политичку мисао док истовремено представљају вриједности које савремена политичка теорија проучава, дефинисањем политичких захтјева кроз безбједност, чиме се указује на политички аспект безбједносне културе (Dillon, 1996). Битан утицај економије на сва друштвена кретања и развој друштва имплицира да безбједносна култура има и економски аспект. Економски процеси дјелују на безбједносну културу, посредно и непосредно, као што и безбједносна култура дјелује на економска кретања. (крај у наредном броју)

Проф. др Душко ВЕЉНОВИЋ

Досада живота

Живимо данас, живимо сутра
Живјели смо јуче
А можда и прије
Нисмо ни знали
Да волимо живот
Док нам он досадио није.

Када се човјек
У чуду нађе
Да ли да каже
Све што га мучи
Или да радије себе слаже
Док истину не докучи.

Воли, воли живот свој
Јер другог немаш
Он је далек
Слушај га као птица пој
Јер он траје
Један животни вијек.

О аутору

Ален Џинић је рођен 1965. године у Завидовићима, а тренутно са бањалучком адресом привремено ради у САД. По занимању је новинар, радио је у „Независним новинама“ и „Фокус“, а затим у „Пресу“ за РС до њеновог гашења. Литературом се бави од основачких дана, мада до сада није озбиљније објављивао, а овдје објављене пјесме су преузете из превијенца у рукопису „На граници могућег“.

На граници могућег

Гледао сам, док ми душа спава
Честице материје
И вријеме како пролази
Слушао сам, док ми тијело спава
Бескрајну музику
И садашњост како одлази.

Гледао и слушао, док ми душа крај тијела спава
И таму сам кушао, док мој живот крај смрти спава.

Осјетио сам, у дубини сна
Врелу крв своју
Како се успорено хлади
Њушио сам, у несвјесној тами
Животну радост
Како се сама гради.

Осјетих траг док и мој поглед исчезава
И зид немогућег сам срушио,
Док моја смрт крај живота спава.

Ален ЏИНИЋ

Књигокази

Од Гонкура до Нобела

(Амин Малуф :“Фотеља на Сени”)

“...Уместо да допустим да ме превише заокупи слава што обасјава Монтерлана или тама што прекрива Кајаву, требало је да видим у сваком од узастопних поседника фотеље – драгоценог и ефемерног сведока једне приче која га надилази, и све нас надилази. Приче у осамнаест сегмената, ако би се тако могло рећи, или путовања кроз векове у осамнаест етапа, а у свакој етапи у друштву различитог ‘шетача’”

Када би се десило да 2434. новоустоличени француски академик пожели да настави Малуфовим путем слијед својих претходника, нисам сигуран шта би у својој биљешци написао о деветнаестом од одбараних у 29. фотељи у овој институцији посвећеној одбрани и слави француског језика...

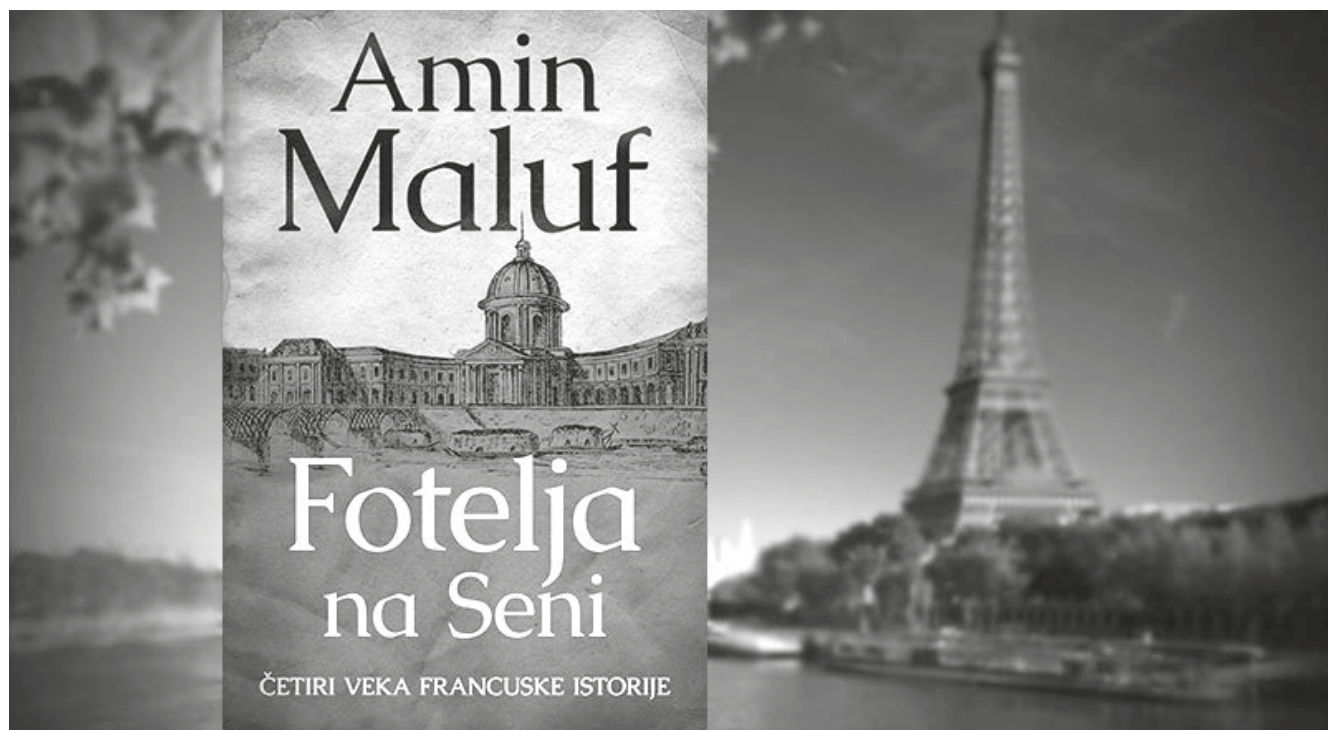
Амин Малуф, без двојбе један од најбољих живих свјетских књижевника, рођен је 1949. године у Бејруту одакле је 1977. године услед ужаса грађанског рата, са

породицом пребјегао у Париз, гдје и почиње његова успјешна списатељска каријера. Иако је студирао социологију и економију, чита је одређена опчињеност историјом која је присутна у скоро свим његовим дјелима, било да су класични романи или пак својеврсни огледи као што су му прва књига (“Крсташки ратови у очима Арапа”), као и ова најновија, “Фотеља на Сени”, (у поднаслову – Четири века француске историје). Малуф је све своје књиге написао на сјајном француском језику и, иако није рођен у Француској (као ни његов претходник, Клод Леви-Строс, Белгија), сигурно је потпуно заслужено промовисан, 2011. године, у академика. За роман “Танисова стена”, добио је највеће француско признање за књижевност, Гонкурову награду, а ако буде среће и правде, на добром је путу да се окити и “Нобелом”.

Скоро сам у једној критици о Малуфовом дјелу читао о његовој својствености, а опет свако

дјело му је толико различито и јединствено па тако и ова необично писана и ванвременски осмишљена књига у којој нас враћа у ХВИИ стољеће, подсећа или упознаје са чињеницама око настанка Француске академије којој је претеча било, рекло би се, тајно друштво, кружок литерарних одабраника, прерастао у ову званичну државну институцију која од настанка броји 40 чланова а по смрти једног од њих, упражњено мјесто се попуњава новим чланом. И када је Амина Малуфа 2011. године задесила та част, једна од првих обавеза по уласку у Академију била је да одржи пригодан говор о свом претходнику, што му је дало идеју да напише ову изванредну књигу у којој говори о свих осамнаест претходника који су прије њега имали привилегију да сједе у 29. фотељи... (“Фотељу на Сени” код нас је објавила “Лагуна” 2017. године у преводу Весне Цакелић)

Игор ПРERAДОВИЋ

Сапутници

ДЈЕВОЈЧИЦА И ПЈЕСНИК

Када се догоди да књига буде посредник у склапању новог познанства и прија-тељства, онда је то, без сумње, врло угодан и пријатан доживљај. А, када се то догоди са једном десетогодишњом дјевојчицом, рођеном у туђини, која ипак изврсно говори материњим језиком и много се интересује за књиге на том језику, онда је то посебно радостан доживљај из кога се неумитно мора родити пријатељство. А управо је таква била дјевојчица, која је сјела на сједиште поред једног господина средњих година.

Може се претпоставити да ће и пјесникиња, Драга Врањеш, бити обрадована када буде сазнала да је рађању пријатељству, између њеног колеге и дјевојчице на путу аутобусом за Њемачку, послужила њена збирка поезије „Мегле“ на

кајкавском дијалекту, коју је од ње добио приликом задњег сусрета, поготово што је била по струци наставник хрватског или српског језика.

А почело је све онако спонтано. А како би другачије и могло, када је у питању једна дражесна дјевојчица, која има пуно тога да пита, а поготово када се интересује за књиге.

Замолила је свога сапутника да јој уступи књигу да је мало погледа. Немало затим већ је имала питања:

- Можете ли ми објасни „шта значи наслов Мегле“?

- Сада си ме ухватила на клизавом терену – одговори њен сапутник. Књига „Мегле“ је писана на кајкавском дијалекту, а ту се не сналазим баш најбоље. Али покушаћемо заједнички одгонетнути. А онда им је лакнуло, када је дјевојчица погледала на крају књиге и нашла објашњење.

- Баш си ти сналажљива дјевојчица – рече њен нови пријатељ. - А како си се тога сјетила - упита он?

- Научила сам у Допунској школи.

- Смијем ли знати како је младој, дражесној дами име?

- Име ми је Ана, а презивам се Марјановић и имам десет година - одговори дјевојчица. Ту посљедњу ријеч је посебно нагласила.

- Баш ти хвала, Ана! Сад си ми све одговорила што је требало.

- А, нисам, чико! Иза нас на сједишту су још моји родитељи и старија сестра Соња. Идемо у Диселдорф – рече она. - Одлично! И ја идем до Диселдорфа. Имаћемо дуг пут пред собом. Шта мислиш да покушамо заједнички одгонетнути наслов и једну пјесму пјесникиње Драге Врањеш? - О,

да! Баш бих вољела! – рече Ана радосно.

Пронашли су једну пјесму која је носила наслов Раст. Ана поче читати стихове:

*Се је видел, се је слушал!
Кај је штел и кај није смел.
Под њим со се кушавали,
Тело трудно одмарали,
Навек истога обеда јели,
Пуно пута и празну сламу млелли...*

О, ово је баш занимљиво. Потрудићу се да садржај ове пјесме добро заматим и да је добро проучима! - ускликну дјевојчица. - Не сумњам у то, насмија се загонетно сапутник.

Како је ноћ одмицала, Ани се све више спавало. На крају је несвјесно спустила главу у крило своје сапутнику и ујутро до Диселдорфа се није будила.

Када је аутобус стао, њен сапутник јој рече: „Ана, стигли смо, буди се“! Њена мајка се дигла и видјела како јој ћеркица блажено спава са главом у сапутниковом крилу, па се само насмијала.

Ана се разбудила.

- Чико, па јесам ли ја овако читаву ноћ спавала!?!...

- Било ми је драго, Ана. Пријатељи смо - одговори њен сапутник, осмјехујући се.

Изашли су и поздравили се сви скупа. Ана је упитно гледала свога сапутника

- Па зар ми нећете рећи ни своје име? – упита она, као мало ожалашћена.

- Свакако, Ана, да хоћу. Имам за тебе нешто боље! - рече њен сапутник пружајући јој једну књигу. Када је дјевојчица прочитала наслов књиге и име аутора, усклинула је!

- Читава 24 сата смо се скупа дружили, а Ви ми нисте рекли да сте и Ви пјесник!?

Ратко ЛУКЕНИЋ

Љубави се по песмама памте

Ја ноћ, јеси ли звезда у мени?
Исток? Крик? Или нага на реци
чекаш зенит да смех зарумени,
бела жено, на сунцу, припреци,
кад год сам ноћ - ти звезда у мени.

Љубави се по песмама памте;
тек после се и музика бира...
Зарони смело, бићу река за те,
анђелу дај да за песмом свира -
љубав ће нам по песми да памте.

Чуј како јутро лаје за нама!?!
Ми пролазници, оно на ланцу...
Теби звезди ја сам жељна тама,
ево смо румен, жубор у кланцу;
и све, и ништа у трк за нама!

Кораци нам давно успорени;
застали смо снагом тихог мира,
лакше нам је кад смо загрљени -
нашу песму још анђео свира -
ја опет ноћ, ти звезда у мени.

(1970/2017)
Душко М. ПЕТРОВИЋ

Вријеме садашње

Које је боје мој контејнер?

За грађане чија је садашњост у толикој мјери оптерећена прошлшћу као што је наша, није нарочито важан садржај контејнера нити редослијед долазака оних који се на овај начин снабдијевају за преживљавање, колико је важно то у коју боју ће контејнер бити обојен.

Неки воле црвено, јер је црвена боја – боја љубави која је од Бога, црвена је и „крвца прототерска“ коју су кроз историју пролијевали борећи се за слободу, црвена је и боја руже – најљепшег цвијета у њиховој башти... Други ће, опет, рећи да је зелена боја – боја природе, боја шуме, ливаде и горе и да би све у човјековој околини па и саме контејнере (ту вријердну ризницу националног богатства), требало обојити у зелено. Насупрот њима, неки ће сигурно тврдити да су плаво море и модра ријека извори живота, те да све око нас треба бити офарбано у плаво.

Пошто је међу заинтересованим странама веома тешко пронаћи

консензус, као уосталом и о много једноставнијим темама и дилемама из нашег живота, поставља се питање: како ријешити овај деликатан проблем?

Дали је рјешење у томе да свака од заинтересованих страна има своје контејнере па нека их боји или фарба како им души воља, или да се у покушају рјешавања и овог стратешког проблема усвоји неки од могућих кључева (на које смо навикли у скоројој прошлости), по систему: 1 - 1 - 1, или: 2 - 2 - 1, или било која друга формула о којој је могуће постићи д угорочно одржив компромис водећих политичара, представника заинтересованих и врло често супротстављених страна.

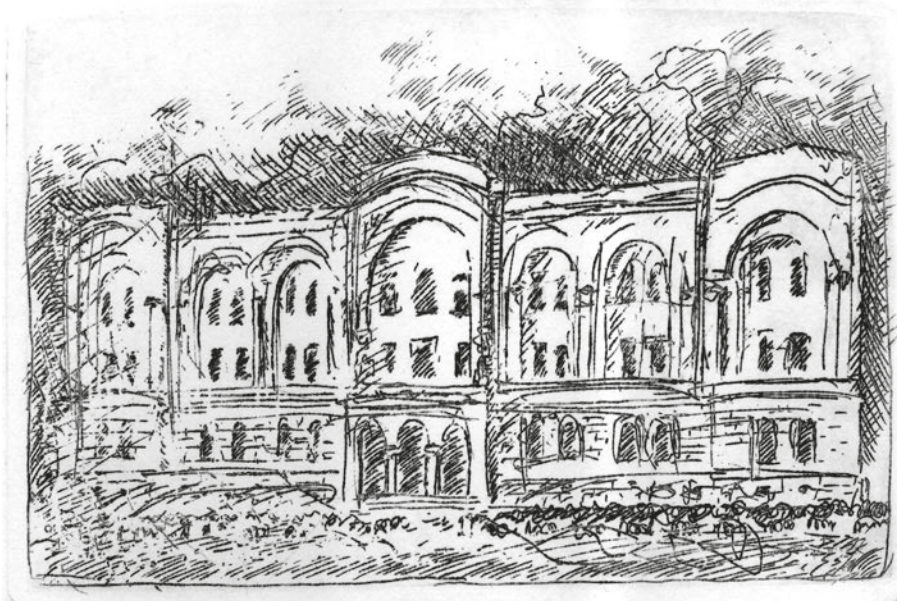
Можда се рјешење може тражити на сличан начин као што је одлучено у случају сахрањивања уинулих паса луталица на простору Брчко дистрикта. Наиме, власт је одлучила да се у том случају поштује национални кључ, у смислу да сваки народ добије по једну парцелу површине пет

дулума, на својој територији, па нек уинуле животиње сахрањује како му души воља. У овом случају, једино остаје проблем, како ће се уинули пси опредјељивати по националном кључу. Да ли према имену уинулог пса, или према националној припадности власника или власница уинулих животиња? Или ће се одлучивати према националној припадности ранијих власника од којих су пси набављени још док су били штенад? Но, то овом приликом и није важно. Важно је само да понуђени модел може представљати могући кључ за рјешавање и осталих националних проблема у Брчко дистрикту и шире (што би се могло рећи...).

Ако и поред свих понуђених рјешења, као и у многим сличним ситуацијама до сада, договор не буде могућ, свакако би се требало обратити међународним факторима, или бар високом представнику који је овлашћени тумач слова и параграфа свих закона по којима је уређен укупан живот на овим нашим просторима. У крајњем случају, спас би требало потражити у организовању међународне мировне конференције, попут оних у Дејтону, Рамбујеу, Брислу ..., под окриљем Уједињених нација, или бар Европске уније.

Како год било, очекује се да проблем буде ријешен на задовољство свих: како оних који одвајајући од сопствених уста у ову ризницу депонују дио заједничког богатства, тако и оних који ће учествовати у његовој праведнијој расподјели и коришћењу.

Да човјек бар зна у ком реду да чека...

Доказано: Биљке реагују на бол

БИОЕНЕРГИЈА- ПРИРОДНИ ФЕНОМЕН

Низак стандард становништва на просторима бивше Југославије одражава се на здравље човјека, тако да све мање издваја за квалитетну (здраву) храну и занемарује себе у сваком погледу. Поред исхране, велики утицај на здравље људи има и геобиологија. У обиму геобиологије проучава се, између осталог, геопатогено зрачење и грађевинска биологија. Радиестезије и геобиологије, односно грађевинске биологије, везане су заједничким проблемом утицаја геопатолошког зрачења на здравље човјека.

Радиестезија се углавном бави детекцијом геопатолошког зрачења, а грађевинска биологија проучавањем односа начина грађења објеката у сврху боравка и здравља људи.

Такозваном савременом човјеку постало је свједно гдје и на каквом простору борави, не препознаје опасности које му угрожавају здравље и неповољно се одржавају на квалитет живота. Опасности о којима сам већ писао су геопатогена зрачења, космичко зрачење и технички фактор зрачења. Сви ови фактори и још неки који су у уској вези са нама смањују наш енергетски потенцијал и слободно могу рећи, ако смо изложени што дужем боравку на таквим просторима, доћи ће до губљења животне снаге, па самим тим већ смо створили услове за настанак болести.

Са технолошким напретком и великим улагањима за развој многих наука са циљем побољшања услова живота човјека, веома се мало постигло у смислу сигурног и здравог живљења, а што би имало и директни утицај на дужи животни вијек. Што се тиче војне индустрије, нуклеарне и научним достигнућима истраживања свемира много више се постигло и на-

равно то се неповољно одразило и одржава на сигуран живот човјека и његово здравље.

Алтернативна медицина је карика између човјека и ортодоксне медицине. За одређене болести само биоенергијом или неком алтернативном методом можемо постићи веома завидне резултате. За одређене врсте болести биоенергија је само подупирујућа терапија да би се олакшало пацијенту. А, у многим случајевима, а што зависи од категоризације обољења, како особа прима енергију и колико је болест унапредовала, биоенергијом можемо и у потпуности елиминисати болест. Од свих алтернативних метода најпопуларнија метода је биоенергија, радиестезија и фитотерапија. То сам спознао боравећи у различитим дестинацијама планете, у контакту са различитим цивилизацијама. Неке цивилизације које су имале свој традиционални метод лијечења свог становништва, када су се увјерили у дјелотворност моје терапије, испуњени позитивном енергијом, моју методу лијечења су прихватили као своју традиционалну. Када је ријеч о биоенергији као природном феномену, за вријеме

покуса, тамо гдје су постојале баријере у виду природних и вјештачких препрека, резултати су били исти, интезитет енергије није слабио, енергетски таласи које сам усмјерио према човјеку, животињи и биљци су остали исте фреквенције, као и када није било препреке. Такав ефекат је био исто тако и дјелотворан и на хиљаде километара удаљености. Најинтересантнији случај научницима и медицинским радницима је био када сам хепатитис Б елиминирао у организму пацијента на удаљености од 1400 километара. Истински терапеут не смије да потпадне под утицај накардне цивилизације, а која нам је наметнута и непрестајно удаљава човјека од природе, а самим тим губи себе, не препознаје сигнале који му долазе са различитих разина, а који имају своју бесконачност у простору и времену.

1988. године кроз научну студију – Дјеловање бионергије на људе, животиње и биљке доказао сам и подастро податке јавности, а то све објелоданио и у својој књизи, да постоји комуникација на свим нивоима живота. У експерименту су биле пољопривредне културе кукуруза, сирка и сунцокрета, као и много различитих собних биљака. Остварени су биоинформацијски контакти између човјека и биљке, а тако и између биљке и животиње, а што је највише заинтегрирало јавност да међусобна удаљеност ових скупина није била битна.

Амерички истраживач Клив Бакстер са примјеном егзактних метода мјерења успио је да региструје на биљци реакцију на дјеловање људских мисли и емоција. Регистровао је да биљка реагује и на физички бол или на смрт животиња у њеној близини. Да би човјек контактирао са биљком по-

требно је да постигне одређено емоционално стање. У мом случају, биљке које су биле обухваћене покусом на великим плантажама: кукуруз, сирак и сунцокрет постале су отпорније на временске утицаје, отпорније на болести, а све су третиране без хемикалија. Урод је био далеко већи од нормално очекиваног и сазријевање плода брже. Слободно могу рећи да постоји комуникација на свим нивоима живота. Алберт Ајнштајн је вјеровао у постојање заједничког комуникационог поља којег је назвао „свемирским разумом“, а то је уствари веза између земаљског и космичког.

Сваким даном на неком порталу интернета, телевизији осване оглас неког биоенергетичара, радиестезисте, фитотерапеута, итд. Да је свемогућ, да лијечи све болести.

Кроз средства информисања, а највише кроз portale на интернету и телевизији, многи су обезбиједили велики публицитет, а моги од њих су преваранти и немају способност да помогну болесном човјеку. Баве се исцјеливањем, бајањем, астрологијом, прорицањем судбине, којекавим масажама, кiroprактиком и још успут много свачим. Главни циљ таквима који се баве послом, а на штету болесног човјека је профит, лака зарада. У већини случајева брзо се разоткрије њихово незнање.

Штетно зрачење подземних вода или геопатогено зрачење представља највећу опасност за људско здравље, као и сва жива бића која егзистирају на тим просторима. Подземни токови своје зрачење испољавају ка површини земље и вертикално дјелују, а јачина зависи од дубине на којој се налази такав подземни ток. То су велике и мале ријечице које својим протоком стварају трење и ослобађају енергију у скученом простору и излазе вертикално на површину. Због недостатка грађевинског простора и све веће потребе за урбанизацијом градова нездраве просторе, такозване мочваре или тампоне подземних токова, претварамо у животни простор. У већини случајева такве парцеле од стране стручних град-

ских служби намјерно се додјељују јер су најјефтиније, а самим тим и најопасније за боравак човјека, животиња и биљака.

То се ради намјерно и из незнања необазујући се на људско здравље и квалитет живота на тим просторима. Боравком на тим просторима долази до слабљења животне силе, па самим тим код дужег задржавања доћи ће и до развоја разноразних болести. У већини случајева скраћује се животни вијек, људи на тим просторима постају несретни, раздражљиви, незадовољни и опсједнути негативним мислима. А мисао је најбржи пренос информација и у негативном смислу може да буде и погубно.

Боравећи широм земље планете, на различитим локалитетима имао сам и специјални задатак откривања геотермалних вода, нафте и плементих метала.

Радиестезија у Европској унији и шире заступљена је у различитим областима. Уграђена је у законске одредбе. Да би се добила дозвола за градњу објекта за становање, привредног објекта или фарме за узгој стоке и ако се сумња да су терени подложни подземним токовима, радиестезиста мора прегледати терен и последице његовог налаза надлежна институција издаје дозволу за градњу.

Ништа се не препушта случају, што би се неповољно одразило на живот људи и на друга жива бића.

Код нас је све препуштено случају. Пословни и стамбени субјекти се граде у строго брањеном воденом појасу, у заштитним воденим зонама за које се зна да су ризико за здравље од умрежених подземних токова.

Због погрешене локације велике здравствене проблеме ће имати и потомци боравком на таквим теренима. Да би се заштитило здравље човјека и електромагнетна постројења треба дислоцирати из насељених мјеста. У задње вријеме свјedoци смо већег инсталирања, груписања релеја (антена) различитих намјена и постављају се баш у урбаним дјеловима градова, у близини фарми за живину, стоку итд.

Са таквим објектима подручја у којима живе људи постају екстремно лоши енергетски крајеви, јер пре свега уништавају животну силу а са оронулом животном енергијом постајемо болесник, нарушавамо склад енергије и тијела. А једно без другог не може и ако наставимо биолошки живјети слободно могу рећи да постајемо празни духом. Јер велика количина негативитета, без обзира са које разине долазила и сами постајемо негативни, тужни, губимо сензибилност, рецептори осјећаја постају блокирани и миримо се са стањем у ком боравимо. Тада нас обузима набој хаотичних енергија, а све то произилази и продукт је наших емоција које су проткане сивилом и тешко да се можемо изборити са тим. Многи су ми рекли да им је живот као патња, иако су имали новац за основне животне потребе.

У неком су сталном исчекивању, као да очекују свог ближњег са далеког пута којег дуго нису видјели. Немају радости, немир у души рече ми једна пацијентка, безвољност, једноставно речено незадовољство на свим разинама.

Све ове осјећаје сам исчитао из њихових енергија, а и сами су ми рекли да постају заборављиви, да губе концентрацију (без обзира на старосну доб), све се то усадило у обичног човјека.

Узроци су у великим количинама негативитета од стране електромагнетних таласа који са другим зрачењима чине лепезу зрачења и неповољно утичу на човјека.

Феномен бионергија је својевремено освојила свијет 80-тих година прошлог вијека, а поред велике популарности и завидних резултата код одређених болести, све више је била на мети разноразних шпекуланата и превараната.

Биоенергија је још увијек велика загонетка, тајна у спознају природних сила и њиховој примјени, а сваки покушај злоупотребе треба казнити.

*Вито БОЈКОВАЦ,
биоенергетичар*

Књижевник Миладин Берић, лирик и сатирик:

Избори су порез на будале

Бањалучки сатиричар, афористирач, пјесник, шаховски мајстор и инжењер, књижевник Миладин Берић некада је пјевао овако:

У мусаку мјесто меса
ставиш комад Ес Де Еса,
мада неки воле рађе
Пе Де Пе од друга Млађе.

Затим додаш таквом филу
Ха Де Зеа једну килу...

Времена су се промијенила, поготово за СДС и ПДП. За Берића нису. У стихованом разговору за *Srpska cafe* Берић прича шта ће бити након овогодишњих избора:

Мусака ће се зват' – то зна свака шуша –
и након избора опет Додикуша
Ако састав фила буду у питању,
ускочиће папци што су на чекању.

Значи: две-три киле Миле, Де-Е-Неса мање пола,
двје мјере Пере и још што ће испод стола
доктор Ненад жељан кеша
самог себе да умијеша.

Гдје идемо, куда смо пошли?

Гдје идемо и гдје ћемо стати
то не знају нити наше вође.
Народ слути колико је сати
док ко пашчад своју коску глође...

Мудри кажу тамо бјесмо давно,
јер наш правац једном мјесту води.
Рекао бих – срамота ме јавно –
одатле ће мајка да нас роди.

Коме на политичкој сцени Републике Српске вјерујете, а коме ама баш никако не вјерујете?

Узданице наше све једнаке ликом,
није битно из које су штале,
стога, брате, не вјерујем ником,
избори су порез на будале.

У свјетлу недавних догађаја: да ли је Бањалука сигуран град?

Некад су ме ноге кроз град родни
односиле куд ме било воља,
а сад су ми за ђир неопходни
пиштољ, топче или барем зоља...

Како коментаришете испаљену зољу у ноћи, усред Бањалуке, сто метара од зграде Владе РС?

Мислих другачије... Кад размислим боље:
с обзиром на тренутно наше стање
свечана ноћна паљба из зоље
означила је почетак изборне кампање.

Опозиција је у ноћи пучњаве гајила наду
да ће нишанција да погоди праву зграду.
Али ако рукне већи калибар (рецимо: топ)
неће нам требати доктор него само поп.

Да ли је Жељка Цвијановић заслужила Кључеве града који су јој недавно додијељени?

И више од тога!
Приједлога ево:
да се Бањалука уз сагласност врховног Бога
ускоро преименује у Цвијановићево.

Мада обожаваоци „наше Еве“
вјерују да ће доћи и до тог сата
кад ће онај који јој је дао кључеве
с истом љубазношћу показати и врата!

Постоји ли у РС ишта осим издајника с једне и лопова с друге стране?

Судећи по реторици на домаћој сцени
народ ће у Српској моћи да се слика
кад на изборе изађе почетком јесени
да бира између лопова и издајника.

Мада није наша полит-сцена баш црно бијела.
 Јер кад сагледамо боље страначка тијела
 постаје јасно и на грани птици
 да има и оних који су и лопови и издајници.

*Да ли је и вама ове зиме сметао дим из нове
 Топлане или га нисте ни примијетили?*

Довео је Циго ко зна откуд мечку
 да погледа нашу топлану на сјечку.
 Мечка је, кажу, похвалила власт,
 рекла на медвеђем кроз дим: „Свака част.

Овог нема нигдје, а прошла сам шуме
 Аљаске, Сибира: нек је срећно, куме!
 Народ ће да лијечи загнојене ране
 како старе, тако и нове топлане.“

*Вјерујете ли у теорије завјере према којима су све
 ово закували странци?*

Босански се лонац вазда тако куха,
 а то важи и за српску шерпу малу –
 да се неће скуват без страног духа.
 Ког подрже вола, тај ће и у шталу.

**И за крај, а уједно и најмање битно – шта има
 новог у Удружењу књижевника РС и њеној
 прекрасној подружници бањалучкој?**

Поново се показало да нема тога тијела
 које Срби неће дијелит на два дијела...
 Сад се министарство културе грохотом смије.
 Није признавало једну, а сад треба да призна двије.

Удржење књижевника само у Српској
 није удружење од јавног значаја.
 Стога министарство за њим сврбе
 да простите – кокошија јаја! (*Srpska cafe*)

NEMAMO VREMENA ZA VRIJEME

Ja imam vremena da pobjegnem
 da se kroz rupu iskradem
 da me niko ne vidi
 i da se to ovom svijetu uopšte ne sviđi.

Ti imaš vremena da nestaneš
 da te nema u mom životu
 da tu ne budeš
 vrijeme curi ako nisi znao
 sve je igra zašto si stao.

On ima vrijeme da sanja
 ona ima vremena da te snove ganja
 ono čudo već polako prestaje
 i magija u ponoć nestaje.

Mi imamo vremena da se smijemo
 i da radimo ono što ne smijemo
 za sve imamo snage
 kad su pored nas osobe drage.

Vi imate vremena da se nekad daleko sklonite
 ali čim nova zora svane odmah se vratite
 nekad slučajnost
 nekad sudbina
 i tad je za novu predstavu uvijek postavljena bina.

Oni imaju vrijeme u kom su daleko od nas
 one imaju vremena da već pazena vas
 ona slučajnost je i dalje tu
 i krade muziku iz taktova svu.

Tišina ima vrijeme da zavlada
 vrisak ima vremena da tišinu nadvlada
 samoća ima vrijeme da vrisak preplavi
 a svi imamo vremena da neko od nas to popravi.

LAKU NOĆ

Laku noć propali svirači
 što u mojoj glavi tutnjite još večeras
 mnogo stvari vam još nisam rekla
 ali da brinem o vama stvarno nemam vremena.

Laku noć stari mjesecu
 što me usred noći budiš
 svojom iritantnom žutom svjetlošću
 spustila sam roletne da te više ne gledam.

Laku noć bijedni svijete
 i ovaj dan je bio toliko nemiran
 noćas ću i svijet da isključim
 i neću dati da me iko dira.

Laku noć ti što ne znaš da postojim
 tebi kome sam samo čovjek u masi ljudi
 jer ja stvarno nisam ništa posebno
 jer ja stvarno nemam veze sa predstavom o meni.

Laku noć crnep tice
 što ne dobijate pažnju po mraku
 što vas svjetlost rijetko obasja
 ali opet letite visoko.

Laku noć tihi nemiru
 od kojeg ne mogu
 sebi da poželim tu posljednju
 laku noć.

Selena BERIĆ

О фрустрацијама и паралелним димензијама

Како човјек да путује без комплекса?

Одеш први пут сам у иностранство и гледаш сву ту фину ђецу која немају појма шта значи чекати у редовима испред амбасада по киши и сунцу, не знају шта значи трпити „зулум“ страних дипломатских правила у вези са визама која се баш на твојим леђима тог дана ломе и домаћих апаратчица који су повјеровали да их рад у некој страниј амбасади уздиже изнад домородачког становништва којем су до јуче припадали. Добијеш стипендију и путујеш у Сарајево са надом да ће процес добијања визе проћи без проблема, а то никада не пролази без проблема. Онда отпутујеш и шетајући миланским улицама гледаш њемачке пубертетлије како шетају туда као по комшилуку. Платили су свој лет двадесетак евра, нису морали да превале двјесто километара да попуне формулар за визу нити да се свађају с Циганима који хоће да уђу преко реда у амбасаду, локалне цијене им нису астрономске и не морају да рачунају сваки цент и размишљајући о свему томе почињеш да осјећаш комплекс ниже вриједности што си Балканац провинцијалац, што због јебеног рата и бог зна чега деценију и по ниси могао да одеш до Италије, све те то стигне кад схватиш да имаш, рецимо, петнаестак дана да уживаш у свом излету у неки други свијет, а да је све преко тога потенцијално кажњиво. У таквој ситуацији просторно-временске координате постају прилично растезљива категорија. Знаш да си ограничен и покушаваш да се избориш са тим.

Мањак времена покушаваш да надокнадиш учењем, начитаношћу и ерудицијом, посјетама музејима, причама са

људима, упијаш све податке као спужва, свјестан да је времена мало и да је сваки сат драгоцјен. То није угодно искуство, али је својеврсна парадигма живота. Људи иначе нису свјесни протока времена, узимају га здраво за готово, а онда када опхрвани болешћу или недостатком новца схвате да је времена било напретек обично буде касно. И након неког времена схватиш да су управо ти твоји провинцијски комплекси учинили да о некој земљи сазнаш више него људи који могу да је посјете без свих перипетија које си ти морао да прођеш.

Схватиш да си посјетио више италијанских градова него многи Италијани, схватиш да познавање културе неке земље дугујеш управо том излуђујућем осјећају да ти вријеме цури кроз прсте као пијесак и у својим паничним покушајима да бар мало успориш његово протицање схватиш да је нешто ипак остало у теби у оном тренутку када си одлучио да није битно да видиш све слике у галерији Брера, већ ћеш испред неког Рубенса или Каравађа

стајати онолико колико ти се буде стајало. Сјешћеш у једном тренутку на клупу, отворити пиво и само посматрати пролазнике, добро обучене, лоше обучене, ужурбане, заљубљене, црне, жуте, просјаци и богате и у том колоплету судбина које статично посматраш ухватићеш много више него да си панично јурио улицама у потрази за нечим што ни сам не знаш шта би могло да буде.

Искуство нам долази на ногу онда када спустимо лопту. Онда када престанемо да свијет гледамо кроз објектив фотоапарата, када се ријешимо страха да ћемо заборавити призоре које не желимо да заборавимо. Када у Сикстинској капели сједнеш и покушаш да схватиш не слике, већ мирис. Гледаш све те јапанске туристе који ревносно шкљоцају апаратима не базирајући се на упозорења чувара да блицеви оштећују фреске. Фасцинантна је та људска тежња да побиједе ефемерност свакодневнице њеним овјековјечавањем. Постоје хиљаде одличних слика сикстинске таванице на интернету, али људи ће из неког разлога посветити више времена посматрању те исте таванице кроз објектив апарата него што ће ски-

нути све те мрене са очију и посветити се том тренутку и чињеници да си ту вјероватно једини пут у животу.

Сва наша сазнања о римској калдрми потичу из тужне спознаје да то вјероватно никад неће бити наша калдрма, да у том граду нећемо студирати, живјети или рађати ђецу, али да бар на неко вријеме можемо посматрати како сунце мијења боју те калдрме пред сумрак. Патица фасада на пјаци Навона, саксије на прозору из седамнаестог вијека и жубор воде на фонтани можда никада неће бити твоје, али ће ипак на неки чудан начин бити дио тебе гђе год да одеш и то нико неће моћи да ти одузме.

Постоји још једна ствар која излуђује онога који хоће да упоз-

на неки град или земљу, а то је једноставна спознаја да постоји безброј паралелних димензија града у којем си. Док ти у неком музеју покушаваш да схватиш процесе настанка тог мјеста или тонеш у магличасти сфумато неке слике од прије два вијека, можда само пар улица даље у некој згради цвјета субкултура која ће оставити више трага у будућности него што си у стању да појмиш. Колико је само на улицама твојих вршњака које још можеш стићи да упознаш, а који ће оставити дубок траг својом књигом, албумом или неком политичком акцијом? Колико је на улицама анархиста или пјесника које никада нећеш упознати јер си тражио град на погрешном мјесту? Док ти у некој својој димензији реконструишеш

слику града, живот буја можда иза првог ћошка. Неко може по Градади тражити Лоркине трагове не примјећујући генијалне графите човјека који се назива Ел Нињо де ла пинтура, неко ће по Атини тражити филозофију Платона и Аристотела не знајући да је у току грађански рат ниског интензитета о којем ће једном ђецу учити из књига историје. Постоји безброј димензија. Некад смо само ниједи посматрачи живота који пролази поред нас. Али некад, ако имамо среће, погађамо најбољу. И у том тренутку истински живимо.

Борис МАКСИМОВИЋ

Из збирке путописа "Хаџилук племенитом сну" (Народна библиотека "Иво Андрић" Челимац, 2014)

СРПСКИ КЊИЖЕВНИ КЛУБ «ВИХОР» ДЕРВЕНТА

Поводом 17. међународних пјесничких сусрета «ПРЉАЧА 2018» расписује наградни

К О Н К У Р С

за избор најбоље пјесме посвећене љепотама вода

УСЛОВИ КОНКУРСА:

На конкурс се могу пријавити сви пјесници са по једном необјављеном пјесмом у категорији:

Пјесма посвећена љепотама вода /по слободном избору /

Шаљива пјесма о водама и активностима на ријеци

Пјесма на тему „Укрински цвијет“.

Радове слати поштом у три примјерка, означене шифром, чије разрјешење се ставља у исту коверту упаковано у мању затворену коверту са рјешењем шифре. У разрјешењу шифре обавезно послати своју адресу, број телефона и мејл адресу. Поред наслова пјесме, обавезно назначити категорију којој пјесма припада. Један аутор може учествовати само са једном необјављеном пјесмом највише 28 редова на задану тему, у супротном радови се неће узимати у обзир. Од пристиглих пјесама стручни жири ће одабрати и прогласити три најбоља рада / једну најбољу пјесму, једну шаљиву пјесму, као и један рад о «Укринском воденом цвијету»/, за које ће се додијелити повеће и расположиви поклони. Дервентски пјесници могу учествовати у избору за награду само у категорији: шаљива пјесма и „Укрински водени цвијет“.

Награђене пјесме ће бити објављене у зборнику и радови које жири одабере за похвалу и објаву. Радови у зборнику биће објављени на ћириличном писму.

Радове слати најкасније до **15.6.2018. године**, на адресу: Српски књижевни клуб „Вихор“ Дервента, н/р предсједника Ненада Симић, ул. Краља Петра 1 бб, 74400 Дервента, РС-БиХ

За назнаком / за конкурс – „Вихор“ /

НАПОМЕНА: Сусрети ће се одржати 4. и 5. августа 2018. године у Дервенти. О резултатима конкурса, мјесту одржавања манифестације и сатници учесници конкурса биће обавијештени путем контакта наведеног у пријави на конкурс. Рок за слање пјесма неће се продуживати. Награђени пјесници у обавези су да присуствују манифестацији на којој ће бити званично проглашење и уручивање награда.

Савко Пећић Песа, књижевник, пјесник, новинар из Дервенте

ПЕТ ДЕЦЕНИЈА СТВАРАЛАШТВА

Наша „Дародавница“ у знак признања за урашено за

пола вијека Песиного стваралаштва

Упрепуној сали Центра за културу Дервенте, у пригодној књижевној манифестацији, обиљежена је 50-годишњица стваралаштва Савка Пећића, званог Песе, новинара, пјесника и књижевника. Том приликом промовисана је Пећићева књига прозе „Моје причице и записи“.

„Имао сам срећу да за 69 година живота остварим 50 година стваралаштва. Почео сам још 1967. године објавом прве пјесме у „Дервентском листу“. Имам жељу да напишем роман, и монографију о своме селу“, рекао је у изјави новинарима Пећић.

Он каже да је до сада објавио 12 књига прозе и поезије, и једну монографију о Манастиру у Дервенти.

У програму су учесовали рецензент књиге пјесника Недељка Ђукић-Боројевић и професорица Јасмина Радановић, а о

стваралаштву ријечи похвале говорили су књижевник Недељко Санчанин из Прњавора, затим поета Стевка Козић-Прерадовић, књижевник Ранко Прерадовић, и представници књижевних клубова са којима је аутор остварио добру сардњу током обаљања

дужности предсједника Српског књижевног клуба „Вихор“ Дервенте.

Промоцији је присуствовао и начелник општине Дервенте Милорад Симић који је упутио честитке аутору поводом 50-годишњице стваралаштва, а који је својевремено, у средњошколским годинама, са Пећићем и осталима оснивао и његовао Књижевни клуб „Вихор“ у Дервенти.

Предсједник Удружења дописника и новинара општине Дервенте Ненад Симић уручио је Савку Пећићу „Повељу удружења“, за вишегодишњи предан рад у области медија и значајан допринос развоју слободе медија.

„Мало је средина које имају људе као што је Савко, а срећни можемо бити сви јер је његово 50-годишње стваралаштво везано за овај град, људе, обичаје“ рекао је Симић приликом уручивања Повеље.

Представници Књижевне заједнице „Васо Пелагић“ Ранко Прерадовић, Стевка Козић-Прерадовић и Живко Вујић уручили су Пећићу признање ове Заједнице „Дародавница“ за његово повезивање „Вихора“ и ове

О Савку Пећићу Песи

Рођен је 19.3. 1949. у селу Појезна, општина Дервента. Завршио Основну школу у Осињи, гимназију у Дервенти, а у Загребу је студирао и дипломирао на ВТШ.

Пише од основне школе. Учествовао је 1966. године у оснивању Књижевног клуба "Вихор", а прве своје стихове је објавио 1967. године, као гимназијалац у "Дервентском листу". Објавио је до сада три самосталне збирке пјесама "Са сузама жита остају", "Јенки на Балкану" и "У лику и пралику", књигу прозе и поезије "Живот и сјећања". Пјесме за дјецу "Весела парада" 2016. године, затим књиге: "Дервентске каскаде", "Животок" и хронолошку монографију о манастиру у Доњој Бишњи "Живи извор духовне воде".

Заступљен је у бројним заједничким збиркама, панорама, зборницима и антологијама у РС, Србији и другдје. Компакт диск 39 пјесника под називом "Сејачи песама у балканском парку" садржи и његове пјесме.

Радове објављује и објављивао је у листовима и часописима за књижевност: "Српска вила", "Значења", "Вучијак", "Часопис за сатиру и хумор МахМинус" Сарајево и "Крајишке новине". Написао је неколико осврта и рецензија за књиге.

Бавио се и бави новинарством. Био је дугогодишњи дописник Радија РТРС (за који је снимео и објавио, осим записа,

информација и вијсти, више од педест репортажа за документарни програм, а посебно емисију "Животок" и друге.), затим "Гласа Српске", "Блиц", "Ослобођења", "Свитања", "Гласа комуна" те часописима "Мостови", "Видици", "Крајишке новине" и "Наше Село".

Пише повремено за новине: "Дервентски лист" и "Посавске новости".

Уређује и води неколико страница на интрнету из области живота и културе.

Бави се дигиталном фотографијом и досад је имао двије самосталне изложбе фотографија. Фотографије су награђиване на Гуглу.

Дугогодишњи је предсједник Српског књижевног клуба "Вихор" Дервента, гдје је устоличио Међународне илинданске књижевне сусрете Прљача на ријечи Укрини.

Члан је удружења писца завичаја Прњавор. Члан је удружења писаца „Црњански“ Бијељина.

Члан је Удружења новинара Републике Српске и Удружења новинара и дописника "УДИН" Дервента.

Награде у Броду 1994. године. Награда Књижевне заједнице "Васо Пелагић", "Посланица Богу" за књигу године библиотеке монографије (2008/09.) за хронолошку монографију о манастиру Доња Бишња "Живи Извор духовне воде".

Награда у Модричи 2011., "Гајков шешир", за збирку пјесма "Живот и сјећања"!, Признање повеља "Прљача" -2013. године, Књижевна награда, Клуб умјетничких душа Мркоњић град, најљепша љубавна пјесма о "патњи". Највиша признања Књижевних клубова, Повеља Српског књижевног клуба "Таласи" Прњавор 2017. година, Признање, Књижевни салон поезија Стенка Београд, 2017. година и Диплома Књижевног клуба "Јован Дучић" Бијељина 2017. године.

занимљиве књижевне асоцијације из Бања Луке. Дародавницу.

Књижевник Недељко Санчанин рекао је новинарима да је Савко учинио много за град Дервенту, и да су ријетки људи који обиљеже 50. година стваралаштва.

-Ово је заиста велики датум не само за књижевну, него и за културну дјелатност у Дервенти, гдје живе и стварају бројни Песини

пријатељи и другови, литерарни посленици који остварују значајна дјела – нагласио је Санчанин.

Промоцији су још присуствовали предсједник Српског културно- просвјетног друштва „Просвјета“ Драган Каиновић, свештеник Жељко Теофиловић и ствараоци- пјесници из Словеније, Њемачке, Бања Луке, Приједора, Добоја, Модриче,

Шамца, Пелагићева, Бијељине, Прњавора и Дервенте.

Организатори промоције су Српско просвјетно-културно друштво „Просвјета“ Дервента, Српски књижевни клуб „Вихор“ Дервента у сарадњи са Центром за културу Дервента.

Н.СИМИЋ

РАСТАНАК

Ратне 1993. године у спарно јулско јутро стајао је комнадир Брацо на вратима војничког аутобуса и нервозним гласом прозивао:

“Цвијо, Радан, Жарко, Јовић, Стево, Милан, Радојица... гдје је тај Радојица, видје ли га неко?”

„Ено га опрашта се са женом“, повикаше.

„Зовите га, каснимо“, узвикну Брацо.

„Лијепа му жена, ко горска вила, а синчић ко анђеол небески“, добаци неко.

„Пустите човјека да се са женом поздрави, у рат нећемо закаснити“, благо рече Цвијо. У хладу расцвале липе двадесетак метара даље Радојица се опраштао са својом женом и синчићем. Грлио је уплакану жену, па љубио сина, дизао је дјечака од три године, стискао га нешто му шапутао, љубио му ко море плаве окице. Дјечака је предао жени, грлио их обадвоје, стискао на груди, јецао, па опет иг грлио. Рукавом војничке кошуље, брисао своје сузе, а прстом њежно синове сузице, што му плаво око замутише. Ријечи му се у грлу запекле, само се понеки тешки уздах из груди отме. Ко олово тешка рука спусти му се на раме.

“Ајде идемо, морамо, каснимо, само тебе чекамо“, готово шапћући простења старији војник којем је туга глас узела, покушавао је радојицу одвојити од сина.

“Ево ме сада ћу“ прошапта Радојица, несвјестан својих ријечи. Новом снагом опет поче да грли сина, да му се у уплакане очице загледа. Мисли му се црне по глави роје. Видје себе размрскане главе и исчупане руке, како га син али већ као одрастао мушкарац отима из челичних руку неког огромног орлушине. Па му се приказа мајка која клечи крај мртвачког сандука из којег кључа тамно мрка крв, која прекрива улице и алеје и управо до овог мјеста стиче. Бујица крви, расте, јача и носи све пред собом у дубоке јаме безданице. Па указаше му се јата црних гаврана што тек рођену дјецу носе па их на оштра копља испуштају, а она оживе и у небо полете. Трже се дође себи. Жена је безгласно јецала, рамена су јој се тресла, а сузе обливале лијепо лице.

“Хајде болан Радојице“, викао је Брацо са врата пуног аутобуса. Чује га Радојица, чује ал не реагује. Шта је ријеч командира, неважна и лака ко перце, а синова

МАЈКА

Јабука кругла и петровача
кецеља бриге
и нарамак бола
као луча за потпалу

Вареника и млаћеница
краве хранитељке
мрква и першун
кавада
и лук за сузе

Крушка шећерка и медница
грана глогиње
и дријењак

Ракијаве облоге
и сирће са ренданим кромпиром
хладна рука на врелом челу

Олтар у цркви олакшања
сјетна ријеч која лијечи
убоје и отекине душе

Пуна уста ријечи као нар
стручак мајчине душице
чај од дивље кадуље

Врата на уласку
и изласку са овог свијета

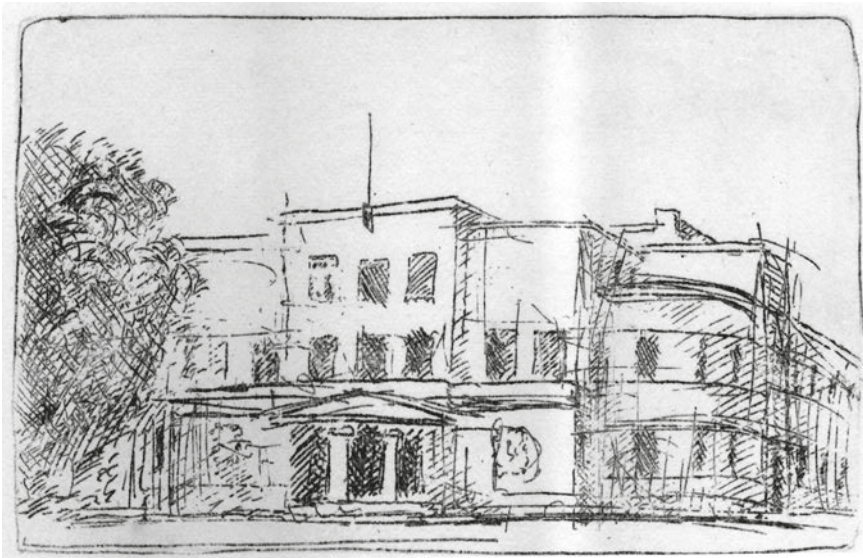
Недељко ЗЕЛЕНОВИЋ

суза тешка, ко камен на срцу. Не може кренути, а у синову око сузу оставити. И даље је грлио сина, стезао га љубио, мазио му златну косицу. Загледао му се у сузне окице, па опет љубио.

“Хајде, више Радојице, јеси нормалан, поведите га људи“, виче Брацо а из гласа му кипти љутња.

“Не могу, и нисам нормалан, не могу док се сина не наситим и док му сузицу из ока не обришем, наумио је викнути, али ријечи у грлу осташе. И опет му се разум располови, па му се приказа много грובה, свјежих хумки у непожњевеном пољу зреле пшенице. Око тих грובה игра коло дјевојака и пјесмом момке дозивају, тишина јечи, а нико се не одзива. Небом лети син његов, па се у лед претвори и просу по оним дјевојкама, оне се у јато голубова претворише и одлетјеше на запад.

“Хајде, чекају те“ до ума му доспије женин плачан глас. Он

је уз у загрљај, обадвоје стисну, јаукну, па замукну. По други пут она тешка рука му се спусти на раме.

“Ајмо, ајмо“, шапутао је просиједи војник и покушавао га уразумити и повести према аутобусу. Отрже га и поведе према аутобусу.

“Гдје ти је пушка, ранац“, сиктао је Брацо.

“Види војничине, све ствари заборавио“, поспрдно добаци млад војничкић кога туга растанка још није забољела.

“Можда пушку и није заборавио, добро би било да је жени остави да се њоме брани од ових што за рат нису способни, ал за ратникове жене јесу и те како“, декламовао је војник са дебелим наочарима, из његових ријечи куљала је мржња према оним што има са женама остају.

“Коста, понеси де његову пушку и ранац“, оштро нареди Брацо куриру. Коста прискочи жени која је стајала скамењена и стискала дјечакову руку. Крај њених ногу стајао је велики ранац, а на њему пушка и мали плишани медо. Збуњен курир узме меду, њежно као да светињу узима угура га у дјечакове ручице, из ока му суза кану. Пољуби дијете, обриса му сузицу, зграби ранац и потрча према аутобусу. У аутобусу мук, свима растанак одузео ријечи, сви се са својом тугом боре. Кажу да не ваља плакати када се ратник у рат испраћа, али нико не каже како не плакати када сузе теку ко кише непрестанице. Грло се стисне, па глас пута не нађе, па боли, реже, гуши на капији грла. Удаљава се аутобус, у њему мук, да би тугу одагнао неко покуша да запјева “Збогом мајко, сестро и невјесто“, нико му пјесму не прихвати и она се у тугу утопи.

Видосав ЂУРЂЕВИЋ

Прво објављивање

ЋУТИ

Ћути – нек, ово прође,
нека нас изможде, исцрпи нам душу,
и ако је могуће нек, враг на власт дође,
да нам послуже ове прљаве поплаве донесе сушу.

Ћути – да не чује нико,
да дишеш, мртвим се прави,
одавно си већ на ове муке свик ,о,
да ли ћемо икад моћи бити здрави?

Ћути – не мора нико знати,
за овај вапај и овај ехо,
они ће блато са обаоза прати,
зато, немој да си им на кољена клек,о!

Ћути – послуже ћеш рећи,
за сваку бору изрезану на твом лицу,
несретници ништа неће моћи порећи,
јер сопствено племе уништиће им клицу!

ОПРОСТИ ДЈЕЧАЧЕ ИСПОД ГРЕМЕЧА

Опрости дјечаче испод Гремеча,
правих вриједности дошла је сјеча,
чим се роди дијете има бригу,
и нема времена да чита књигу,

опрости, нека нам опросте твоји Хашани,
ова се лудост смијенити не кани,
имамо толике патње и болове,
да смо изгубили и шљез и орлове.

Опрости, војниче око Бихаћа,
воле те јоште сва твоја браћа;
ал' чудан народ ил' чудно вријеме,
а ваљда ће сутра боље да крене.

Опрости, унуче деда Раде,
ал' памти народ, памти и знаде,
све твоје ликове и оне приче,
јер многи данас на њих све личе.

Опрости, велики дјечаче Бранко,
прича ми сад баш један Јанко,
да праве вриједности поново дишу,
и неки нови клинци пишу.

Марија ЂУРИЋ

О аутору

Рођена је 23.8.1998. у Прњавору. Основну школу „Милош Црњански“, завршила је у родном селу у Кокорима. Ту се заправо и родила и љубав према поезији; Марија узима учешће на бројним литерарним конкурсима, који дају резултате и мотивацију да и даље пише. Уписује Медицинску школу у Бањој Луци, и ту наставља свој поетски рад. Припремила за штампу прву збирку пјесама с насловом „Мач у камену“, која ће бити објављена у издању КЗ „Васо Пелагић“ у Бања Луку.

ГРИЈЕХ

Те године била је љута зима са дубоким снијегом. Планине се рано увише у црне магле и јауке леденог вјетра. Одмах по Митровдану спустише се хајдуци са планине и размјестише код јатака. Презимише. Стиже и прољеће и би запамћено, јер се деси нешто нечувено. Ван гробља сахранише човјека и пса у исту гробницу. И ни једном не ставише биљега.

Неки силан хајдук који се крио код јатака у варошоци, загледа ае у Анђелију, којој је муж био трговац и често путовао караванима до Дубровника и назад. Јатак је имао великог и лијепог пса којег је звао Медо. Догоди се да је Медо заволио хајдука. У цијелом крају није запамћено да је било толике оданости. Када би се хајдук пришуњавао кући у мрклој ноћи, Медо би од среће цвиллио и весело махао репом. Цвиллио је од среће, али је увијек био на опрезу. Ако би неки други пас залајао, Медо би скочио на њега те га одагнао, тако да је изгледало да пси лају један на другог и да сумљиво нема ништа. Ма гдје се хајдук налазио, Медо је био у близини и будно стражарио.

Једне ноћи стави Анђелија неку опојну траву у ракију и хајдук чврсто заспа. Поче зора да румени, а хајдук не излази из Анђелијине собе У раздање опколи потјера кућу и ухвати хајдука на спавању.

Када се расанио, бијаше већ спутан у окове. Оружје његово изнесе Анђелија и предаде вођи потјере уз заносан смијешак. Хајдук се на то грохотом насмија те га један из потјера удари кундаком. Прсну крви поче да се слијева низ лице, врат и лијеву страну груди. Ту у предјелу срца дохвати се кошуље и поче да се шири у великуцрвену мрљу.

Изведоше га. Медо је лежао на око три корака са горње стране пута. Хајдук застаде и кроз стиснуте зубе просикта:

„Држ, Медо!“

Овај из мјеста заскочи ближег гонича за врат и прије нег се ико снађе, прекла га зубима. Тек кад несрећник у хропцу паде на земљу, вођа потјере се досјети кубуре и опали у пса који је још држао жртву за врат.

На суђењу питаше хајдука зашто напика пса, када му спутаном није било никаквог изгледа на спас.

Хајдук тече:

Због издаје“.

„Какве и чије издаје?“

„Пасије!“

„Хурсузе! Пас те није издао“

„Пас није, али куја јесте. Можда би и пас да је имао прилику“.

„Лажеш, пас те волио“.

„И Анђелија“.

„Али пас је убио човјека из оданости према теби. С којим правом си сумљо у његову оданост?“

„Знао сам да ме пас воли, то јест да ми је одан и да ће убити на моју заповијест. Имао сам разлога да вјерујем у то. Али и Анђелија се клела да ће се отровати ако је оставим. Говорила је да ће отровати свог мужа чим буде имала згоду, како би заувјек била моја и са мном. Њу не провјерих. И сада ми жао. Меду провјерих. Неповјерових. Сада ми још жалије.

„Постоји ли нешто чега ти није жао?“

„Није ми жао умријети јуначком смрћу. Да није издаје јунаци би вјечно живјели“.

Хајдука погубише следећег јутра у зору а по његовој жељи сахранише и Меду у исти гроб са њим.

Анђелија ускоро оде у Једрене и тамо се добровољно потурчи.

Мирко А. МАРКОВИЋ

КОНКУРС

Културно-просвјетно друштво „ВАСО ПЕЛАГИЋ“ Пелагићево расписује конкурс за достављање стручних, прозних и поетских књижевних радова за Зборник, који ће бити штампан поводом 12. Књижевног сабора “ГОРИ ЛИЛА УОЧИ ИЛИНА - 2018.”.

Зборник ће имати следеће тематске цјелине:

1. Језик, култура, традиција и обичаји Срба
2. Васо Пелагић – народни љекар, учитељ и просвјетитељ
3. Људи и догађаји из мог завичаја
4. Слободна тема и форма књижевног стваралаштва

Зборник ће бити штампан у формату А5. Аутори се представљају, на двије до три странице А5 формата, са стандардним маргинама.

Радове могу слати сви књижевни ствараоци који пишу на српском језику. Ако пишу на другом (страном) језику, уз превод на српски језик, доставити оригинал.

Конкурс је отворен од 10. 05. – 30. 05. 2018. године.

ПИСМО: ћирилица, у Wordу, font: Times New Roman, мала слова - величина 12.

Књижевни ствараоци достављају по један до сада необјевљен рад за максимално три теме.

Уз радове доставити кратку биографију и фотографију, којима ће бити представљени у Зборнику. Радове слати на мејл: rajobrkcic@teol.net

Шеснаести Међународни сусрети пјесника „Ноћ боема“

ПЈЕСНИЦИ ИЗ ДЕРВЕНТА У ИНЂИЈИ

Пјесници из Дервенте Евита Бојковац, Жељко Ђукић и Ненад Симић учествовали су у Инђији на 16. сусретима пјесника боема, посвећених великану српске књижевности Мирославу Мики Антићу.

Организатор манифестације је Књижевни клуб “Мирослав Мика Антић” из Инђије, који је овим поводом штампао и зборник радова у којем је заступљено 45 пјесника из Србије, Хрватске, Њемачке, Аустрије, Црне Горе, Словеније, Шведске, БиХ и Републике Српске.

Предсједник Књижевног клуба “Мирослав Мика Антић” Златомир Боровница поздравио је све окупљене пјеснике и захвалио се на учешћу на манифестацији “Ноћ боема”, која је традиционално

одржава у марту, уочи рођендан пјесника великана.

Посебну захвалност изразио је најмлађем учеснику манифестације дванаестогодишњој Евити Бојковац из Дервенте.

У Тузли

За Дан поезије

Међународни дан поезије, 21. март, обиљежен је у Америчком кутку Тузла, у организацији Народне и универзитетске библиотеке „Дервиш Сушић“ и литерарне секције Основне школе Мејдан. Гости манифестације су били ученици од 4. до 9. разреда ОШ Мејдан.

Водитељи ове манифестације којима су уручене и захвалнице били су ученици награђивани за најбоље литерарне радове: Дени Ердељац из Тузле и Евита Бојковац из Дервенте, млада ауторица која иза себе има већ двије објављене књиге, члан Књижевне заједнице „Васо Пелагић“ Бања Лука.

Признања су добили Емелин Јахић за освојено треће мјесто, Та-

хир Агић за освојено друго мјесто и Берина Крашић за освојено прво мјесто.

Награђени из конкурса на поклон су добили збирку пјесама

„Ружичасто сунце и плави мјесец“ са посветом Евите Бојковац.

Признања су уручена: Елвири Садиковић професорици босанског језика и књижевности, Самири Ердељац, професорици босанског језика и књижевности и Санели Јагањац, директорици ОШ Мејдан.

Н.С.

СТВАРИ СУ ПОНЕКАД ПАМЕТНИЈЕ ОД ЉУДИ

ВАСИ ПЕЛАГИЋУ

Понекад су ствари паметније од људи
Као рецимо мој љубичасти шешир

Ове благе зиме стигли смо у Пелагићево
Усликали се испред школе
Са знаменитим учитељем
Из Доњих Жабара
Проћаскали кратко – пантомимом
Шешир је био високо
На женској глави
А Пелгић далеко од споменика
На робији...

Наше фотографије у боји
Стигле су на друштвене мреже
Диљем Републике Српске
Истог дана тек информативно

Писци свих узраста
Даровали су дио себе
У књигама које је обожио
Љековитим травкама и ријечима
Бунтовник и учитељ наш
Вјечити Васа Пелагић

У ђачкој библиотеци
Лијепом ћирилицом
Запечатали смо боравак у Књигу утисака
Осмијехнути
Захвалним домаћинима

Ништа ту не би било чудно
Да се у Бањалуку не вратих смушена
И гологлава

Зашто?

Увријеђен као човјек
Кад је схватио да учитељ није ту
Мој мали зимски шешир
Искрао се из библиотеке
И упутио правац Пожаревац
До Забелиног затворског гробља
Да угрије измучене кости
На црној робији
Закопане још за живота у црну земљу
И
Да им прах свијетли
У њедрима својим
КУЋИ врати.

Јер не губе се ствари – губе се људи
У нормама свих друштвених уређења

А тек понекад само
Часна ријеч
Неке стварчице су умније од нас

(21.12.2017)

Стевка КОЗИЋ ПРЕРАДОВИЋ

Промоција књиге Стевке Козић
Прерадовић и 45-годишњица рада

Хаику у озарју „Мјесечевог зрачка“

Иако је прве пјесме и прозна остварења почела објављивати прије више од пола вијека најчешће на странама „Крајишких новина“, односно „Гласа“, Стевка Козић Прерадовић је, промовишући своју књигу хаику поезије „Мјесечев зрачак“, обиљежила и 45 година од објављивања прве књиге пјесама „Прамен стрела“. Ово изузетно вече, које је било веома посјећено, уприличено је у вијећници Културног центра Бански двор у Бања Луци, а о нареченој књизи која је представљена читаоцима говорила је мр Љиљана Мачкић. Наравно, значајне „информације“ о свом стваралаштву, а посебно о књизи „Мјесечев зрачак“, исказала је ауторица, Стевка Козић Прерадовић, а вече је попраћено интерпретацијама знаних пјесама покојне Јадранке Стојаковић, којој поетеса посвећује једну цјелину ове књиге, док је ту и посветно посјећање на рано преминулог бањалучког сјајног пјесника Ристе Кременовића.

Н.Сн.